

ERAETTEVÖTETE

AMETNIKKUDE KOJA TEATAJA

 №
 KIRJASTUSKOGI

Nr. 1 S 4834 | aastakäik Veebruar 1938

(6.8.40)

87 5462

SISUKORD: 1) Lugejale. 2) 20 aastat omariiklust. 3) Majandusminister K. Selterilt. 4) A. Oinas: Uued tähised püstitatud! 5) K. Tammer: Kutseühingud E. A. Kojas selgrooks. 6) O. Hendrikson: Kaubanduslike käitiste ja kontorite töökorralduse seaduseelnõu. 7) V. Tehve: Mis ülesanded on E. A. Kojal täita kutseomavalitlusena. 8) A. Gustavson: Vanaduse, invaliidisuse ja järelejäänute kindlustus ning erasaatuste ametnikkond. 9) E. A. Koja ellukutsumine ja tegevuse areng. 10) Välismaa ringvaade. 11) Kutseühingute tegevus.

Igale ametnikule hädavajalik on

Eesti Rahvaleksikon

„EESTI RAHVALEKSIKON“ on täiuslikum rahvaentsüklopeedia, täites seejuures täiel määral ka biograafilise leksikoni, võõrsõnade sõnastiku, õigekeelsussõnastiku, kohanimede ja uute eesnimede käsiraamatu ülesandeid.

„EESTI RAHVALEKSIKON“ ilmub vihkude kaupa, iga vihk vähemalt 100 lehekülge, kogusummas üle 1000 lehekülge ja sisaldab umbes 30.000 sõnaseletust rohkete illustatsioonide ja tabelitega.

Eesti Rahvaleksikoni soodustatud ettetellimishind on
9 krooni.

O.Ü. „NOOR-EESTI KIRJASTUS“.

Tartus, Gustav-Adolfi 8, Posti j. a. 2232.

Lugejaile

Trükisõna on tänapäeva ühiskondlikus elus väga tähtis tegur, ta on möödapääsmatu selgitamise ja mõjutamise vahend. Kahjuks on seda vahendit eraettevõtteis töötavad vaimse töö tegijad kasutanud oma kutsehuvide kaitses võrdlemisi vähe. Ometi on nende kui töövõtjate seisukord mõneski osas ja suhtes pahem kui tööliste oma, sest neil puuduvad peagu täielikult töökaitse seadused ja osalt ka sotsiaalkindlustus.

Ajakirjanduses on seni pööratud üldse vähe tähelepanu eraettevõtteis töötavate vaimse töö tegijate olukorrale ja nende huvide kaitsmisele. Ka Eraettevõtete Ametnikkude Kojal enesel on raske ajakirjanduse kaudu pidada küllaldaselt tihedat sidet oma valijatega. Kõige selle tõttu koda otsustas välja anda oma häälekandjat, mis Eraettevõtete Ametnikkude Koja Teataja nime all ilmuks perioodiliselt 6 korda aastas. E. A. K. Teataja tahab olla ühtlasi ka kojaga kaasatöötavate eraettevõtete ametnike organisatsioonide häälekandjaks.

E. A. K. Teataja tahab eelkõige pühendada oma tähelepanu kõigi eraettevõtteis töötavate ametnike ja äriteenijate olukorra selgitamisele ja parandamisele.

E. A. K. Teataja tahab kõvendada sidet koja ja tema valijate vahel, avaldades vajalikku informatsiooni koja organite tegevusest ja tuues esile ka koja valijate soove.

E. A. K. Teataja tahab anda järjekindlalt ülevaadet teiste riikide vastavast sotsiaalseadusandlusest, sealsete eraettevõtete ametnike ja äriteenijate olukorrast ning organisatsioonide tegevusest.

E. A. Koja juhatus on teadlik, et eraettevõtete ametnike ja äriteenijate olukorra parandamine on vaid siis edukas, kui ametnikud ja äriteenijad ise suudavad kaitsta oma positsioone. Selleks on vajalised vastavad organisatsioonid. Viimaste tegevuse valgustamisele tahab E. A. K. Teataja samuti järjekindlalt pöörduda oma tähelepanu.

Kõik vaimse töö tegijad eraettevõtteis, k o o n d u g e o m a h ä ä l e k a n d j a ü m b e r.

E. A. K. Teataja tellimine — Kr. 0.75 aastas — ei tohiks olla ülejõu käiv. Telige Teatajat töökohtade järele ühiselt.

Toetage E. A. K. Teatajat järjekindla kaastööga.

Eraettevõtete Ametnikkude
Koja juhatus.

ERAETTEVÕTETE AMETNIKKUDE KOJA TEATAJA

Nr. 1

I aastakäik

1938

Tellimise hind:		Ilmub 6 korda aastas vähemalt 24 leheküljelisena.	Kuulutuste hind:	
1 aastaks . . .	Kr. 0.75	Vastut. toimeiaja E. A. Koja, peasekret. O. Hendrikson, tegev toimetaja E. A. Koja nõunik-sekret. V. Tehve. Toime- tus ja talitus Tallinnas, Kentmanni 5-7, tel. 479-06.	1 lehekülg . .	Kr. 35.—
1/2 „ . . .	„ 0.40		1/2 „ . . .	„ 20.—
Üksiknumber 15 s.			1/4 „ . . .	„ 10.—
			1/8 „ . . .	„ 5.—
			1/2 esilehekülge „	25.—

Eraettevõtte Ametnikkude Koda koondab enda ümber suure tähtsusega osa töötavast ühiskonnast. Ellukutsutuna oma valijate kutsehuvide kaitseks, seisab Kojal ees avar tööväli. Eraettevõtete teenistuses seisvate vaimsel alal töötajate suhtes vajavad korraldamist töökaitse, sotsiaalkindlustuse, tööoskuse, kutseeetika, kutselise organiseerimise ja teisi küsimusi.

Nende ülesannete eduka täitmise eelduseks on tihe side Koja ja tema valijaskonna vahel. Selle kontakti pidevaks arenemiseks kui ka eraettevõtete ametnikkonna ja teiste kutsete ning huviringkondade vahelise solidaarse koostöö süvendamiseks on trükisõna tähtsaks kaasaitajaks.

Soovin omalpoolt „Eraettevõtete Ametnikkude Koda Teatajale“ püsivat edu kõikide nende ülesannete taotlemisel.

Veebruar 1938. a.

K. Pelt

Majandusminister.

20 aastat omariiklust

Igal rahval, suurel või väikesel, on kallimaks aardeks tema vabadus. 20 aastat tagasi, 24. veebruaril 1918. a. asetati paigale meie omariikluse, Vaba Eesti nurgakivi.

Karm, halastamatu minevik oli lõpuks ületatud, murdunud aastasadade kannatuste ja alanduste ahel. Rõhutatud, tallatud, õigusteta endine „maarahvas“ pani lõpuks maksma oma peremehe õigused maa-alal, mida ta harrinud aastasadu ja visalt kaitsenud oma verrega.

Nüüd 20 a. pärast nurgakivi asetamist meie omariiklusele, võime vaadelda püstipäi seda suurt ehitust majanduse ja kultuuri alal, mille juures on mesilaspere hoolsusega föötatud päevast päeva. Meil ei tarvitse kahelda omariikluses.

Vabaduse väljenduseks on demokraatia. Hoiame ja arendame seda aaret, mis on pandiks ja eelduseks Eesti majanduse ning kultuuri suurimaks eduks ja omariikluse kindlustamiseks.

*Eraettevõtete Ametnikkude
Koda.*

Uued tähised on püstitatud

A. Oinas

Narvas 14. ja 15. veebr. s. a. Eraettevõtete Ametnikkude ja Äriteenijate Ühingute peakoosolekuil peetud kõne kokkuvõte.

Esimesel pilgul on otse imelik, et vaimse töö tegijad eraettevõtteis on seni pannud nii vähe rõhku oma tööolude parandamisele ja elutaseme tõstmisele. Neil puuduvad pea täielikult töökaitse seadused, äriteenijatel puudub haiguskindlustus, kontoriametnikkudel puuduvad isegi suuremad kutseorganisatsioonid.

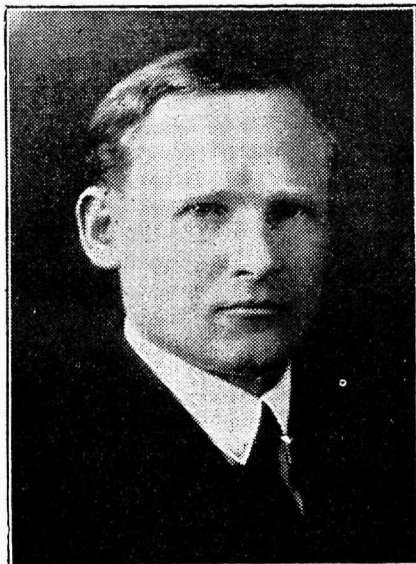
Ometi ei saa öelda, et eraettevõtteis töötavate vaimse töö tegijate töötingimused ja elutase õigustaks sellist „vaidkivat“ olekut. Kuigi osas eraettevõtteis on ametnikkude ja äriteenijate olukord võrdlemisi rahuldav, eriti Tallinna suurpankades ja poolriiklikkuis ettevõtteis, on seal kõrval suur rida ettevõtteid, peamiselt keskmisi ja väiksemaid, kus ametnikkude ja äriteenijate olukorra parandamine on hädavajalik. Tehakse tööd mitte 7—8, vaid 10—12 tundi päevas, suvepuhkus on vaid mõnepäevaline, töötingimused — ebateravishoidlikud jne.

Lausa lubamatu on äriteenijate olukord maal, kus omavalitsuse sundmäärustega on võimaldatud kauplemine ka puhkepäevadel ja riiklikkudel pühadel. Neil äriteenijail on aastas vaba vaid üheksa päeva. 1905. a. Stolõpini seaduses ettenähtud kolm pühapäeva: kevad-, suvi- ja jõulupühade esimene päev! Muul ajal — ja isegi uuel aastal, Vabaduspäeval, Jaanipäeval jne. askelda vaid äris leti taga!

Ei õigusta sellist äriteenijate töökoormat ja „poeetile kreposteerimist“ ka maa „värske õhk“ ning muud oletatavad mõnused. Ükski teine töövõtja liik ei ole asetatud puhkepäevade suhtes nii ülekohtusse olukorda. Tõuseb küsimus, millest on tingitud asjaolu, et vaimse töö tegijad eraettevõtteis on olnud võrreldes töölistga loiumad oma olukorra parandamisel. Ometi peaks nad ju olema teadlikud ja sellega ka teadvõimsamad.

Põhjusi on siin mitu. Kõigepealt on Eesti oma majanduslikus arengus veel noor maa võrreldes Põhja-

ja Kesk-Euroopa maadega. Eesti majanduslik areng on viimastel aastakümnetel teinud küll tunduvalt edusamme, kuid Eesti majanduse ja sotsiaaloludes pole veel seda tihedust, mida näeme vanemates kultuurriikides. Kuid peamiselt just senise arengu võimaluse tõttu,

A. OINAS

E. A. Koja juhatuses esimees.

tänu sotsiaalsele ja majanduslikule hõredusele pole Eestis kujunenud aktiivselt oma kutsehuvide valvel seisvat eraettevõtete ametnikkude ja äriteenijate organiseeritud kihti.

Ettevõtlikum ja energilisem äriteenija või ametnik mõtles seni enam sellele, kuidas edaspidi omal käel tegutsema hakata või saada juhtivaks jõuks, vähem sellele, et kollektiivselt parandada töövõtjate olukorda. Ametnikuks või äriteenijaks olemine oli paljudele vaid paratamatuks praktika ja õppimise ajaks, hoovõtmise lauaks, ülemineku ajajärguks. Tulevik ei seisnud neil silmi ees mitte ametnikuna või äriteenijana, vaid peremehena või juhtiva jõuna. Mis mõte oleks siis rassima ha-

kata oma kaasteenijate olukorra parandamise eest, kui võis sellega kaotada halvemal juhul üldse hoolaua väljahüppeks töövõtjate kihist. Ja kas ei mõlkunud mõnelgi sealjuures mõttes, et ehk on kergem eneselgi tulevikus, kui peremehel on kohustusi töövõtjate vastu vähem. Inimene on ikka inimene. Ja kas ei ole mõnigi kord lugu nii, et kes on nooruses saanud tunda raskeid päevi, see kaldub ka ise hiljem teisi pigistama.

Ametnikkude ja äriteenijate seisukord töövõtjaina on selle poolest pahem tööliste omast, et neid ei ole hulgaliselt koondatud töökohtadesse, neil ei ole massi. Selline mõjuv vahend nagu streik võib ametnikkudel või äriteenijatel tulevat kõne alla ainult mõnes suuremas ettevõttes. Ametnik või äriteenija on tavaliselt vaid väikese arvu suurus, mille likvideerimine ei tee erilist raskust juhul, kui see suurus läheb rahutuks. Seda teavad kurbade kogemuste põhjal ametnikud ja äriteenijad, seda teavad ka ettevõtjad küllaltki hästi.

Leidus seni eraettevõtteis ka küllaldaselt juhtivaid tegelasi, kelle mentaliteet oli pärit tsaariajast ja vaimust, kellele iga töövõtjate organisatsioon oli otsekui punane rätik, mis oli septsinatsest kurjast ja oli keelatud.

Oli ka lihtsalt vähendlikke ametnikkude ja äriteenijate hulgas. Tõusnud kehvusest, lepitas neid juba see asjaolu, et neil olid puhtamad töötingimused ja lugupidamisväärsem töö kui töölistel. Väsinud igapäevasest tööst ja ülesse poole tungimisest raskes nooruses, lepiti vanemas eas äraelamisega oleval elustandardil, kartes konflikte ja uut võitlust ning riisikot. Neile oli kutseorganisatsioon, kui see oli üldse olmas ja kui nad sellest osa võtsid, vaid meelelahutuse kohaks, klubiks. Selleks oma tavalise kaardi- ja õllelauaga on kujunenud, kahjuks, nii mõnigi kutseorganisatsioon.

Loetletud põhjused seletavad, mispärast ametnikud ja äriteenijad on olnud oma olukorra parandamisel passiivsemad kui töölistel. Kuid kirjeldatud olukorras on kujunemas viimasel ajal muudatus.

Ikka raskemaks ja keerukamaks läheb ametnikul ja äriteenijal jõuda haljale oksale: saada peremeheks või asutise juhtivaks jõuks. Majanduse arenguga suureneb ikka enam see hulk, kes jääb elukutseliseks ametnikuks või äriteenijaks. See elukutse ei ole enam sel määral kui varemalt energilistele vaid vajalikuks praktika ajaks ja hüpelauaks. Ta hakkab kujunema suurele enamusele juba püsivaks elukutseks, kust pääsu ei leita enam nii kergelt.

Sellega käsikäes kujuneb ka üldisemaks arusaamine, et vaja seda elukutset seada normaalsematesse tingimustesse, kanda hoolt, et ka see elukutse oma madalamalgi astmel võimaldaks inimväärse elamise.

Sellele äratundmisele on meil jõudnud juba hulgaliselt äriteenijaid, kellel kujundatud oma võrdlemisi laialdane ülemaaline kutseorganisatsioonide võrk. Need olid ka esmajoones äriteenijad, kes ergutasid Eraettevõtete Ametnikkude Koja ellukutsumist.

Ja tõesti — kui mingi koda on õigel kohal, siis kahtlemata Eraettevõtete Ametnikkude Koda praeguses olukorras, kui vaimse töö tegijate jõud eraettevõtteis on pulveriseeritud ja nad töövõtjatena on ilma seadusliku kaitseta ning sotsiaalse kindlustuseta.

Seda imelikum on kuulda aga üksikuid häälli, — milleks see koda, mis kasu meil temast jne.!? Põigeldakse eemale ka väikesest koja maksust, mis on vaid kahe-kolme karbi paberosside hind aastas.

Kuid ma teeksin ülekohut ametnikkudele eraettevõtetes ja äriteenijale, kui ütleksin, et neid arusaamatuid on palju. Ei, neid jääb järjest vähemaks. Kuigi noor E. A. Koda ei saa veel kiidelda suurte saavutustega, neid ei ole ju loomulikult varrukast puistata, on kasvanud rõõmustaval viisil üldiselt arusaamine E. A. Koja, üldse eraettevõtteis töötavate ametnikkude ja äriteenijate organiseerimise ja nende elujärje parandamise vajadusest.

Ma ei hakka siinkohal lähemalt kirjeldama E. A. Koja ülesandeid ega tegevuskava. Ma palun selle asemel tutvuda E. A. Koja II ja III täiskogu poolt vastu võetud tegevuskavaga, mis kõne-

leb isegi selgelt keelt neist laialdastest ja tähtsatest ülesannetest, mis on kojalt päevakorral. Kui aga jatkuks jõudu ja võimalusi nende elluviimiseks!

Esimeseks ülesandeks (Koja juhtimisel oli kindlustada) Koda materjaalselt, sest Koda peab end pidama ülal vaid oma valijate maksudega. See ülesanne on kojalt korda läinud koja seaduse muutmisega, et ettevõtted ja asutised, kus on teenistuses koja valijad, kasseerivad sisse koja maksud ja on kohustatud esitama kojale oma teenistuses olevate koja valijate nimestiku. 21.000-kroonilise eelarvega suudab koda juba mõndagi teha ja ei tohiks praegune kojamaks — 1½ promilli tunduda kõrgena.

Teiseks ülesandeks on koja juhatusel saada esindust seadusandlikust tööst osavõtmiseks Riigikogus. Ka see ülesanne on lahendatud, — koja juhatus nõutas endale õiguse valida iseseisvalt üht liiget Riiginõukokku.

Kolmandaks ülesandeks oli koja juhatusel koostada ja esitada valitsusele seaduseelnõusid, mis reguleeriksid vaimset tööd tegijate töötlemist eraettevõteteis. Ka see ülesanne on teostatud. Koja juhatusel poolt on esitatud juba läinud aasta sügisel majandusministri kaudu Vabariigi Valitsusele kaks põhjapaneva tähtsusega seaduseelnõud, nimelt: Kontorite töökorralduse seaduseelnõu ja Kaubanduslike käitiste töökorralduse seaduseelnõu. Peale selle on koja juhatusel algatusel Sotsiaalministri poolt uuesti käiku antud Vaimsel alal töötavate töölepingu seaduseelnõu, mis on juba praegu Vabariigi Valitsuse otsustamisel.

Neljandaks ülesandeks on koja juhatusel astuda samme, et haiguse-, vanuse ja töövõimetuse vastu kindlustamine oleks pandud maksma eraettevõteteis töötavate vaimse tööd tegijate kohta. Selles asjas on Majandus- ja Sotsiaalministrite poolt antud lubadus, et töövõtjad, vaimse tööd tegijad eraettevõteteis, viiakse nimetatud kindlustuste korraldamisel kindlustuse alla.

Viiendaks ülesandeks oli — astuda samme ametnike ja äriteenijate kutseoskuse ja haridsliku taseme tõstmiseks. Sel alal on koja juhatusel läinud korda mitmes linnas korraldada raamatupidamise ja keelte kursuseid, milliseid kõigepealt sooviti koja valijate poolt.

Ma ei hakka pikemalt peatuma koja tegevusel, Kojateatajast leiata selle kohta informatsiooni.

Ei tohi aga ka üle hinnata E. A. Kojate tähtsust, et nüüd kõik need head asjad, mis seisid seni ummikus, hakkavad üksteise järele ladusalt hargnema. Ei, imet ei suuda koda teha. Mis seni visalt arenes ja liikus kui tigu, ei saa ka korruga koja kaudu tiibu külge. Seda peame teadma selleks, et mitte käed rüpes ootama jääda, nagu oleks nüüd praetud tuvid otse suhu lendamas, et siis viimaks, kui suured ootused ja lootused ei täitu, pettunud ja pahuralt kõigele käega heita.

Ei, oleme ette valmistatud sellele, et eraettevõtete ametnikud ja äriteenijad ise oma organisatsioonide abil peavad lõpuks vallutama otsustavad positsioonid ja nad käes hoidma. Koda saab olla siin vaid peamiselt staabiks, kus tehakse üldist olukorra selgitamise ja selle parandamise kavade koostamise ning nende elluviimiseks valitsuse-asutistega läbirääkimise tööd. Ei tohi unustada, et ka head ja vajalikud seadused jäävad paberile, kui asjaosalised ise neist ei hooli või on võimetud nende rikkumist elus ära hoidma.

Kojalt oleks raske tungida üksiku ettevõtja ja tema ametnike ja äriteenijate vahelkordadesse, see on juba vastava kutseühingu ülesanne. Kojate ülesanne on ikkagi käsitada peamiselt üldiseid küsimusi, seada üles üldiseid juhtnõude ja kaitsta üldiseid seisukohti. Koda ei saa astuda võitlusse üksiku ettevõtjaga. Koda võib küll sellele ametkonnale või äriteenijatele appi tulla juriidilise ja muu nõuandega, ta ei saaks aga, näitelks, streikijaid toetada oma rahadega jne.

Neid ridu lugedes võib ehk mõni kitsarinnaline tööandjamõtteline öelda, et seni oli „rahu majas“, nüüd ajavad viimaks pilli lõhki!

See oli tegelikult väga kehv „rahu“, mis oli seni. See oli õigemini ühiskondlikult ebasoovitatav ja mürgitav sissisõda, mis oli kahjuks mõlemale poolele.

E. A. Koda on kaugel sellest, et ajada lõhki pilli. Ta on küllalt teadlik Eesti majandusolude kandevõimest. Ta teab seda, et üldiste õiglaste normidega korraldatud vahekorrad tööandja ja töövõtja vahel on lõpuks kasuks mõlemale poolele — kõrvaldades sissisõja mõlema poole vahel.

Tõelikult on see Eesti rahvamajanduse huvides, et Eestis kujuneks organiseeritud, oma kindla kutseetikaga, teadlik, elujõuline, töövõimeline ja vilunud ametnikkude ning äriteenijate kiht.

See tähtis elukutse ei tohi olla enam tulevikus lihtsalt läbikäigu õueks, või lõpuks mingiks tagahooviks väsinutele ja võimetutele. Ei, ta peab olema üheks kandvaks sambaks Eesti majanduses ja riikluses.

Vaid need ettevõtjad, kes harrastavad n.-n. ebaausat konkurentsi, et oma ametnikkude ja äriteenijate eksploateerimise teel teistest ette pääseda, on loomulikult põhimõttelikult ametnikkude või äriteenijate olukorra parandamise vastu seadusandlikul teel. Pole siinkohal tarvis raisata sõnu, et ümber lükata sellist ebasotsiaalset taskuseisukorda.

Koda ei tohi loobuda ametnikkude ja äriteenijate seisukorra parandamise püüdeist vastavate seaduste abii. Kuigi üksikute töövõtjate liikide praegune olukord, näiteks suuremates pealinna pankades ja poolriiklistes suurettevõtetes on ehk isegi parem, kui koja poolt koostatud seaduseelnõud seda oma üld-

reeglites ette näevad, ei tohi unustada väiksemaid vendi ja õdesid mahajäänud ettevõtteis, sest just nende toetamiseks ja nende seisukorra parandamiseks on mõeldud kõnesolevad seaduseelnõud. Ainult vastavate seadustega pääseb haivemas seisukorras olevate ametnikkude ja äriteenijate olukorra parandamisele üldriiklikus ulatuses.

Võib olla kardab ehk mõni ametnik või äriteenija, kelle seisukord on mõnes tükis parem, et koja seaduseelnõud seda üldreeglina ette näevad, et nende seisukord võib minna ehk haivemaks. Seda ei maksaks karta, sest seadus kirjutab ette vaid äärmiselt lubatava, riiklikult sallitava olukorra, mitte aga ainulubatu, sellest parem olukord peab jääma püsima ja peaks veelgi paranema, kui paraneb üldine olukord. Seda tõendab sotsiaalseadusandluse ajalugu. Kuid peaasi: mahajäänutele tuleb tulla appi, kuigi ehk kõigile ühest või teisest seadusenormist ei ole otsest kasu.

Need seadused kergendavad ka üksikutel konkurentsi all kannatavatel ettevõtetel oma ametnikkude ja äriteenijate olukorra parandamise. Nad ei ole enam üksikud etteminejad omal käel ja kulul, vaid nad on rindes teistega.

Lõpuks on rida tähtsaid ülesandeid, mis ei riiva tööandjate huvisid, nagu koja haridustöö, mis on kasuks ka ettevõtjatele nagu kogu Eesti rahvamajandusele.

E. A. Koda tähistab uut aja-järku eraettevõtteisvaimse töö tegijate sotsiaalses arengus. Sihid on püstitatud, töö tulemus on sõltuv suurel määral koja jõust, mida koyal tuleb ammutada oma valijatelt nagu muinasaegsel Antäosele ema-maalt.

Kõigile äriteenijaile!

Äriteenijad!! koondugem oma kutseühingu ümber, sellega loome terviku,

mis on suuteline meie olukorda parandama ja tuleviku kindlustama.

Tallinna Äriteenijate Ühing.

Kutseühingud Eraettevõtete Ametnikkude Koja selgrooks

Karl Tammer

Astunud uude tegewusaastasse, teeme väikese kokkuvõtte Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu (ÄKL) möödunud tegevusest. ÄKL asutati

K. TAMMER
E. A. Koja abiesimees

1931. a. lõpul Tallinna äriteenijate ühingu algatusel koos Tartu ja Narva äriteenijate ühingutega, sihiga omada keskkorraldust, mille ümber koondusid üle maa samasihilised kutseühingud, et taotleda äriteenijaskonnale üleriiklikult tusedamat kutsehuvide kaitset.

Selleks oli vaja luua sidet teiste samalaadsete ühingutega ja luua uusi seal, kus neid senini polnud. Selle ülesande täitmisel on ÄKL-il tulnud ületada mitmesuguseid raskusi, sest polnud kerge leida kõikjal organiseerimisvõimelisi tegelasi. Viimaste aastate pingutava tegevusega oleme jõudnud nii kaugemale, et omame kõigis suuremais linnades — Tallinnas, Tartus, Narvas, Pärnus, Viljandis, Rakveres, Petseris, Võrus ja Valgas äriteenijate ühingud. Kuid loodame, et ka vähemais linnades, nagu Haapsalus, Kuressaares jne. saadakse aru organiseerimise tähtsusest ja juba käesoleval aastal võime sealseid äriteenijaid näha organiseerituna.

Võidakse ju väita, et oleme nii-kui-nii Eraettevõtete Ametnikkude Koja valijad; seal on meie keskkohat ja see kait-

seb juba meie kutsehuve. Ei tohi aga unustada, et ka koja juhatus vajab organiseeritud rühmitusi, mille kaudu selguvad teatud ringkondade valijate arvamused. See on võimalik otseselt ainult kutseühingute kaudu, kes kojale esitavad liikmete soovid ja seisukohad, kes võtab oma hoolde kohalike liikmete kutsehuvide kaitse, kellele kuuluks liikmete majandusliku ja haridusliku taseme tõstmise kohapealne töö, toetuskassade, kursuste, loengute, juriidilise nõuande jne korraldamise teel.

Koda on esitanud Vabariigi Valitsusele mitmed seaduseelnõud. ÄKL on olnud veendunud oma esimesest tegevuse momendist alates nende samade seaduseelnõude elluviimise tarvilikkuses. 1931. aastal ÄKL esindajatekogu koosolek nõudis 8-tunnilist tööpäeva, iseseisvat haigekassat, puhkusemäära kindlustamist seadusandlikul teel ja täielikku pühapäevarahu.

ÄKL on astunud nende põhimõtete elluviimiseks valitsusvõimude juures korduvalt samme, kuid tolleaegsete valitsusvõimude suhtumine äriteenijate töötingimuste parandamisele jättis ÄKL soovid hüüdjaks hääleks kõrves. Nii on jäänud ÄKL ringkonnad ilma igasugusest kaitsest töötingimuste ja sotsiaalolukorra parandamisel, kui välja arvata 1906. a. välja antud ajast ja arust läinud seadust, mis sotsiaalseadusena ei oma praegu märkimisväärset tähtsust.

Samal ajal on teised töövõtjate liigid, nagu töölisid, riigi- ja omavalitsusametnikud jne., saanud võrdlemisi ajakohase sotsiaalkaitse osaliseks: on normitud nende puhkeaega, töötingimusi, palgaolusid jne.

ÄKL, veendudes üleriikliku organiseerimise tähtsusest, otsustas esindajatekogu üldkoosolekul 26. mail 1935. a. Pärnus teha juhatusel ülesandeks esitada valitsusele ettepanek kontori- ja äriteenijate koja loomiseks, kuhu kuuluksid juba sundusli-

Kaubanduslike kätiste ja kontorite töökorralduse seaduse eelnõu

O. Hendrikson

Äride, ladude ja ärikontorite teenijate tööaega normeerib meil 1906. aastast kehtiv seadus „Kaubandusametite,

O. HENDRIKSON
E. A. Koja peasekretär.

ladude ja kontorite teenijate normaalpuhkeaja kindlustamise kohta“. Selle seaduse põhjal võib kauplemisega ühendes olev töö kesta kuni 12 tundi päevas tööpäeval, omavalitsuse loal kuni

5 tundi pühapäeval. Täiesti keelatud on kaubanduslik tegevus ainult kolmel päeval aastas — jõulu, lihavõtte ja suviste esimestel pühadel. Nende eeskirjade piirides on meie omavalitsused kuni viimase ajani korraldanud oma sundmääruste kaudu kaubanduslike kätiste lahtiolekut ja kätisega seoses seisva teenijaskonna tööaega. Seejuures on sundmäärused eriomavalitsuste juures väga lahkuminevad, ja paljude võrdlemisi liberaalsete hulgas leidub omavalitsusi, kus seaduses lubatud maksimum täielikult on ära kasutatud. Vast läinud aasta septembrikuus sai kohustuslikuks üks maaomavalitsuse sundmäärus, mis lubab äride lahtioleku aega talvekuudel keha 7—19-ni, suvel kella 6—20 ja 5 tunni kestel ka kõikidel pühadel peale 3 esimese püha.

Kui neid olukordi võrrelda tööstustööliste, põllutööliste, riigi- ja omavalitsuse palgaliste tööaja korraldustega, millede üldreeglina tööpäev piirdub 8 tunniga, siin on loomulik ja arusaadav, et kaubanduslike kätiste teenijaskond juba aastaid tagasi püüdis saavutada sellel alal reformi. Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu poolt algatati juba 1931. aastal nimetatud seaduse muutmise küsimus, samuti on neis asjus korduvalt pöördunud asjaomaste asutiste poole ühiskaupluste

kult kõik sellel kutsealal töötavad. Paar kuud hiljem esitati ka Arveasjanduse Revidentide ühingu poolt vastav eelnõu majandusministrile. Kummagi kaval ei olnud otseseid tulemusi. Alles aprillikuus 1936. a., kui ÄKL juhatai käis majandusministri juures selgitamas Eraettevõtete Ametnikkude Koja asutamise küsimust, sai nimetatud eelnõule ministri poolt antud käik ja juba järgmisel päeval astus eelnõu väljatöötamise komisjon, kuhu teiste seas minister oli määranud ka ÄKL esimehe.

17. juunil 1936. a. anti Riigivanema dekreedina Eraettevõtete Ametnikkude

Koja seadus, mille alusel moodustati Koja Elluviimise Komitee, kes töötas välja Koja valimiste juhatuskirja ja ajutise kodukorra määrused. Edaspidine käik on valijaile teada.

Meil on nüüd oma avalikõiguslik esindus, kuhu kuuluvad eraettevõtetes teenivad ametnikud ja äriteenijad. Kontakti pidamiseks selle esindusega on tarvilik kõikide valijate organiseerimine ühinguisse, mis oma liikmeskonna soovide esitamisega hõlbustaks Koja tööd. Sellepärast koonduge oma ja teiste majanduslikeks hüvanguks kutseühinguisse. Koostöötamises seisab jõud!

Ärijuhtide Ühing ning teised kaubandusliikude käitiste teenijate organisatsioonid.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja juhatus, alustades 1937. a. kevadel oma tegevust, asus muu hulgas lahendada seda küsimust kui üht pakilisemat osa tegevuskavast. Juhatus poolt moodustati komisjon selle ala asjatundjatest ja juristidest, samuti võtsid tööst osa koja vastavate sektiioonide esindajad. Valminud kaks seaduseelnõu — Kaubandusliikude käitiste töökorralduse seadus ja Kontorite töökorralduse seadus saadeti koja liikmeile ja asjaomastele organisatsioonidele seisukohavõtmiseks ning peale vastava redigeerimise esitati Majandusministrile Vabariigi Valitsusele ettepanekuks. Majandusministri poolt loodi komisjon, millest osa võtavad 2 ministeeriumi esindajat ja Kaubandus-Tööstus-, Ühistegevus- ja Eraettevõtete Ametnikkude Kodadest igast üks esindaja. Eelnõude läbivaatamine mainitud komisjonis on lõpule jõudnud.

Tööandjate kodade ettepanekutes soovitakse suurendada aastas lubatud ületundide määra kuni 300-ni, ületundide tasu maksmise kohustust kitsendada seaduse alt välja arvates isikud, kelle ülesandeks on tööde juhtimine või järelevalve; kontori- ja äriteenijate palgalist suvepuhkust piiritleda — vähemalt 2 nädalat peale ühe-aastast teenistust. Samuti soovitakse mõlemad seaduseelnõud liita.

Enne kui asuda lähemalt vaatlema koja poolt välja töötatud seaduseelnõusid, samuti tööandjate organisatsioonide — Kaubandus-Tööstuskoja ja Ühistegevuskoja parandus- ja muudatusettepanekuid, peab ära märkima, et eelnõude väljatöötamisel on paljudes küsimustes eeskujule leitud välismaises seadusandluses, eriti Skandinaavia ja Soome vastavates seadustes. Soome ja meie olude ning töötingimuste tuntav sarnasus lubab väga hästi kohandada ka meie kaubandusliku tegevuse normeerimisel Soomes 1934. aastast kehtiva seaduse eeskujule.

Kaubandusliikude käitiste töökorralduse seaduse eelnõu lähtub järgmistelt nõuetelt: kaheksatunniline tööpäev ja 48-tunniline tööaeg, ületundide ar-

vestamine kõrgendatud tasuga, täielik pühapäevarahu, palgaline puhkeaeg ühistel alustel riigi- ja omavalitsusteenijatega ja tööolude korraldamine teravishoidlikkudele algnõuetele vastavalt. Seadus esitati järgmisel kujul:

Kaubandusliikude käitiste töökorralduse seadus

I.

Üldeskirjad.

§ 1. Kaubanduslikud käitised käesoleva seaduse mõttes on kauplused ja laod, kus tegutsetakse kaupade ostu-müügiga suurel või väikesel arvul.

§ 2. Tööandja käesoleva seaduse mõttes on iga füüsiline ja avalik- või eraõiguslik juriidiline isik, kellele teenija kohustatud tööd teha tegema.

§ 3. Teenija käesoleva seaduse mõttes on iga isik, kes töö- või õppelepingu alusel on võtnud enesele kohustuse tööandjale tööd teha paragrahvis 1 nimetatud kaubanduslikus käitises, välja arvatud tööandja perekonnaliikmed ja valitud juhatusliikmed.

II.

Töö- ja puhkeaeg.

§ 4. Tööajaks loetakse aeg, mil teenija on tööandja või tema poolt määratud tööjuhataja käsutada kaubanduslikus käitises või väljaspool käitist ega saa kasutada seda aega oma äranägemise järgi.

§ 5. Kaubandusliku käitise teenija normaal-tööaeg ei või tõusta üle 8 tunni päevas ega 48 tunni nädalas. Teenija tööpäeva ei tohi pikendada töö kaasaandmisega koju.

§ 6. Kokkuleppel teenijaga võib teda üle § 5 ette nähtud määra tööl pidada tingimusel, et need töötunnid loetakse ületundideks.

Ületundide eest tasutakse vähemalt 50% kõrgemalt.

Ületunnitasu väljaarvutamisel arvatakse normaal-tunnitasuks kuuteenistus jagatud 200-le või aastateenistus jagatud 2400-ga, kusjuures arvutuse tulemuste erinevuse korral loetakse normaal-tunnitasuks suurem. Palgamaksuperioodil tehtud ületundide tasu makstakse teenijale koos tasuga normaal-tööaja eest. Ületunnitasude maksmine võib toimuda tööandja ja töövõtja kokkuleppel kas lühemate ajavahemikkude järele või kogu kalendriaasta eest korraga, misjuures see ei tohi olla vähem arvestusperioodi kestes tehtud ületundide eest saadaolevast kogutasust.

§ 7. Ületunde võib kaubanduslikus käitises teha järgmistel juhtudel:

- 1) vääramatu võimu, tekkinud või ähvardavate õnnetusjuhtumite puhul ja kergesti-rikinevate ainete hävimise vältimiseks, kuid ainult määral, mis on tarvilik käitise normaalkäigu katkemise vältimiseks;
- 2) inventuuri ja perioodiliste aruannete koostamiseks;

- 3) käitise remondi puhul, likvideerimisel või ümberpaigutamisel;
- 4) väljamüükide puhul;
- 5) töö kuhjumisel erakordselt.

Käesoleva paragrahvi p. 5 ettenähtud ületunnitööde tegemisel peab tööandja saatma kirjaliku teadaande kohaliku jaoskonna tööinspektorile enne ületunnitöö algust.

§ 8. Kõigi ületundide arv, välja arvatud need, mis on ette nähtud paragrahv 7 p. 1, ei tohi ületada teenija kohta 12 tundi nädala kes-tes ega 200 tundi aastas.

§ 9. Teenija töovaheaeg eelmise päeva töö lõpust kuni järgmise päeva töö alguseni peab olema vähemalt 12 tundi, välja arvatud pa-ragrahv 7 p. 1 ette nähtud juhud.

§ 10. Kui tööpäeva kestus ületab 8 tundi käesoleva seaduse paragrahv 7 ette nähtud juhtudel, peab teenija saama vähemalt 1-tun-nilise lõunavaheaja, mille kestel ta võib käiti-sest takistamatult lahkuda.

Kui tööpäeva kestus ei ulatu üle 8 tunni, peab teenijale võimaldatama einestamist töö-ajal.

Käesoleva paragrahvi eeskirjad ei ole keht-ivad paragrahv 7 p. 1 loetletud juhtudel.

§ 11. Igal nädalal peab teenijale võimalda-tama vähemalt 36 tundi järjest kestev puhke-aeg, kusjuures selle puhkeaja hulka peab kuu-luma pühapäev. Riiklikudel pühadel ja puh-kepäevadel ning pühapäevadel on käitises, välja arvatud paragrahvis 22 loetletud käiti-sed, ületunnitöö lubatud ainult paragrahv 7 p. 1, 2 ja 3 ettenähtud juhtudel.

§ 12. Igal aastal 1. mai ja 1. oktoobri va-heajal on teenijal, kes teeninud vahetpidamata samas kaubanduslikus käitises, õigus saada katkestamata puhkeajaga:

peale üheaastast teenistust 2 nädalat,

peale kaheaastast teenistust 1 kalendrikuu.

Puhkeajal saab teenija teenistustasu edasi. Teenija ja tööandja kokkuleppel võib saada puhkeajaga ka muul ajal. Käitise omaniku või valdaja vahetus ei mõjuta teenija õigust puhkeajale.

§ 13. Kui tööandja teenijale, kes hiljemalt kuni 1. septembrini on katkestamatult tööta-nud ühe aasta, ei ole annud eelmises para-grahvis ettenähtud puhkeajaga, on ta kohus-tatud 1. oktoobrile järgneval palgamaksu-päeval maksma teenijale saamata jäänud puh-keajale vastava palga lisana.

Puhkuse mittevõimaldamine tööandja poolt ja selle asendamine lisapalgaga võib toimuda ainult kaubandusliku käitise töö normaalkäigu tõsise katkestuse vältimiseks ja mitte sageda-mini kui kahel aastal järgimööda.

Puhkeajaga ei tohi lühendada aja arvel, mis teenija töölt puudunud kas haiguse tõttu või sõjaväelistest kordusõppustest osavõtmiseks.

Puhkusele minekust teatab tööandja tee-nijale vähemalt 2 nädalat ette.

§ 14. Käesoleva seaduse paragrahvide 5, 6, 7, 8, 9, 10 ja 11 eeskirjad ei ole kehtivad järgmiste teenijate kohta:

- 1) kaubareisijad ja esindajad, kuivõrd nad teostavad oma ülesandeid väljaspool kau-banduslikku käitist;

- 2) vahid, autojuhid, uksehoidjad, käsk-jalad ja muud teenijad, kes ei pea töö-tama kogu aja, vaid peavad olema töö-valmis ja võivad viibida töövalmis oleku ajal oma korteris.

III.

Tööolud.

§ 15. Tööandja on kohustatud hoolitsema, et tema teenistuses olev alla 18-aastane te-
nija ei oleks töötingimuste tõttu takistatud osa võtma vastava kooli või kutsekooli õppe-tööst.

§ 16. On keelatud pidada naisteinijaid raseduse ajal töödel, mis võivad nende tervi-sele säärases seisundis kahjulikud olla.

Naisteinijad saavad arstitunnistuse esita-misel terve palga edasi ühes töölt vabastami-sega 4 nädalat enne ja 6 nädalat peale sünni-tamist. See õigus on ainult neil, kes on teeni-nud kaubanduslikus käitises mitte vähem kui 6 kuud enne sünnitamispäeva.

§ 17. Kaubandusliku käitise ruumid, kus teenijad töötavad, peavad vastama tervishoiu-nõuetele õhuruumi, õhu puhtuse ja tempera-tuuri suhtes, peavad olema vajalikult valgusta-tud, avarad, puhtad ja vabad niiskusest ning varustatud vajalikkude kõrvalruumidega. Käi-tises peab leiduma tarvilikul määral istmeid, mida teenijad on õigustatud kasutama jõude-ajal.

Tervishoiu-nõuetele vastavuse üle otsustab tööinspektor.

§ 18. Tööandja on kohustatud kaubandus-likus käitises tehtud ületundide ja makstud ületunnitasude kohta pidama kirjalikku arves-tust, mida ta on kohustatud tööinspektori nõudmisel ette näitama.

IV.

Kaubanduslike käitiste lahtioleku-aeg.

§ 19. Kaubanduslikud käitised, välja arva-tud järgnevais paragrahvides toodud erandid, võivad olla avatud linnades kella 9—17 ja maal suvekuudel, s. o. ajavahemikul 1. maist kuni 1. oktoobrini, kella 7—17 ning talve-kuudel kella 8—17.

§ 20. Kaubanduslikud käitised, kus väike-müügil müüakse toiduaineid, nagu piima, leiba jne., võivad avatud olla kella 6—17.

Paragrahvides 19 ja 20 tähendatud kaubanduslikud käitised peavad olema suletud riik-likkudel pühadel ja puhkepäevadel ning püha-päevadel.

§ 21. Paragrahvides 19 ja 20 tähendatud kaubanduslike käitiste lahtioleku-aeg on kehtiv niivõrd, kui see otseselt ei ole korral-datud teisiti muude eriseadustega.

§ 22. Kohalikkudel omavalitsustel on õi-gus oma määrustega korraldada kaubandus-likkude käitiste lahtioleku-aega, kuivõrd see puutub kauplemisse laatadel ja turgudel, kios-kites, lilleärides ja puuviljakauplustes.

§ 23. Käesoleva seaduse paragrahvi 19 eeskirjade alla ei käi:

- 1) apteegid;
- 2) bensinijaamad;
- 3) kauplemine turgudel ja laatadel;
- 4) karastavate jookide, puuvilja, maiustuste, tubakasaaduste ja ajakirjanduse müük kioskitest või laudadelt väljaspool kinniseid ruume, kui selle müügi juures ei tarvitata palgalisi töötajaid;
- 5) igasugune müük reisijate liiklemisvahendite ja vastavates jaamades ja ooterruumides, reisijatekodudes ja võõrastemajades.

V.

Lõppeeskirjad.

§ 24. Järelevalvet selle seaduse täitmise üle teostavad tööinspektorid ja nende abid, välja arvatud paragrahvid 19—23, milliste eeskirjade täitmise üle teostab järelevalvet politsei.

§ 25. Erikokkulepped tööandja ja teenija vahel selle seaduse eeskirjade muutmiseks on keelatud.

§ 26. Sotsiaalministril on õigus anda määrusi ja juhtnõure selle seaduse elluviimiseks ja täiendavaid määrusi tööolude ja tervishoiueeskirjade kohta. Sotsiaalminister võib kõigilt kaubanduslikkudelt käitistelt nõuda andmeid teenijate ja nende tööolude kohta tema poolt ettekirjutatud vormi järgi.

VI.

Käesolev seadus hakkab kehtima 1938. a., samal ajal kaotab kehtivuse Kaubandusasutiste, ladude ja kontorite teenijate normaalpuhkeaja kindlustamise seadus ühes hilisemate muudatustega ja täiendustega, selles osas, mis käib kaubanduslikkude käitiste kohta.

Kontorite töökorralduse seadus

I.

Üldeeskirjad.

§ 1. Kontoreiks käesoleva seaduse mõttes on kaubanduslikkude ja tööstuslikkude käitiste kontorid ja bürood, pangad ja igasugused muud bürood ning kantseleid, kus tarvitatakse töötajate peamiselt vaimseks tööks, välja arvatud riigi- ja omavalitsusasutised ja ajalehtede ja ajakirjade toimetused.

§ 2. Tööandja käesoleva seaduse mõttes on iga füüsiline ja avalik- või eraõiguslik juriidiline isik, kellele ametnik on kohustatud tööd tegema.

§ 3. Ametnik käesoleva seaduse mõttes on iga isik, kes töölepingu alusel võtnud endale kohustuse tööandjale tööd teha paragrahv 2 nimetatud kontoris, välja arvatud tööandja perekonnaliikmed ja valitavad juhatusliikmed.

II.

Töö- ja puhkeajad.

§ 4. Tööajaks loetakse aega, mil ametnik on tööandja või tema poolt määratud tööjuhataja käsutada kontoris või väljaspool kon-

torit ja ei saa kasutada seda aega oma äranägemise järgi.

§ 5. Kontoriametniku normaal-tööaeg ei või tõusta üle 7 tunni päevas ega 40 tunni nädalas.

Pangaametnikkude normaal-tööaeg ei või tõusta üle 6 tunni päevas ega 34 tunni nädalas. Ametniku tööpäeva ei tohi pikendada töökaasaandmisega koju.

§ 6. Kokkuleppel ametnikuga võib teda üle § 5 ettenähtud määra tööl pidada tingimusel, et need töötunnid loetakse ületundideks. Ületunnid tasutakse vähemalt 50% kõrgemalt.

Ületunnitasu väljaarvutamisel arvatakse normaal-tunnitasuks kuuteenistus jagatud 175-le või aastateenistus jagatud 2100-ga, kusjuures arvutuse tulemuste erinevuse korral loetakse normaal-tunnitasuks suurem. Palgamaksuperioodil tehtud ületundide tasu maksetakse koos tasuga normaal-tööaja eest. Ületunnitasude maksmine võib toimuda tööandja ja töövõtja kokkuleppel kas lühemate ajavahemike järel või kogu kalendriaasta eest korraga, misjuures see ei tohi olla arvestusperioodi kestes tehtud ületundide eest saadaolevast kogustasust.

Ületunde võib teha ainult käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel.

§ 7. Ületunde võib teha kontoris järgmistel juhtudel:

- 1) vääramatu võimu puhul, kuid ainult määral, mis on tarvilik kontori normaalkäigu katkemise vältimiseks;
- 2) kui see on tarvilik kontori töö huvides inventuuri, bilansi ja perioodiliste aruannete koostamiseks;
- 3) kontori likvideerimisel või ümberpaigutamisel;
- 4) töö kuhjumisel erakordselt.

§ 8. Kõigi ületundide arv, välja arvatud need, mis on ette nähtud paragrahv 7 p. 1, ei tohi ületada iga ametniku kohta 12 tundi nädalas ega 200 tundi aastas.

§ 9. Ametniku töövaheaeg eelmise päeva töö lõpust kuni järgmise päeva töö alguseni peab olema vähemalt 12 tundi, välja arvatud paragrahv 7 p. 1 ettenähtud juhud.

§ 10. Kui tööpäeva kestus on paragrahv 7 ettenähtud tingimustel üle 7 tunni, peab ametnik saama vähemalt 1-tunnise lõunavaheaja, mille kestes ta võib kontorist takistamatult lahkuda. Kui tööpäeva kestus ei ulatu üle 7 tunni, peab ametnikule võimaldatama einestamist tööajal.

Käesoleva paragrahvi eeskirjad ei ole kehtivad paragrahv 7 p. 1 loetletud juhtudel.

§ 11. Igal nädalal peab ametnikule võimaldatama vähemalt 36 tundi järjest kestev puhkeajad, kusjuures selle puhkeaja hulka peab kuuluma pühapäev. Riiklikkudel pühadel ja puhkepäevadel ning pühapäevadel on ületunni- ja ületundide lubatud ainult paragrahv 7 p. 1, 2 ja 3 ettenähtud juhtudel.

§ 12. Igal aastal 1. mai ja 1. oktoobri vahel on ametnikul, kes teeninud vahetpidamata samas kontoris, õigus saada katkestamata puhkeajad:

peale üheaastast teenistust 2 nädalat, peale kaheaastast teenistust 1 kalendrikuu. Puhkeajal saab ametnik teenistustasu edasi. Ametniku ja tööandja kokkeleppel võib saada puhkeajaga ka muul ajal. Tööandja vahetus samas kontoris ei mõjуста ametniku õigust puhkeajale.

§ 13. Kui tööandja ametnikule, kes hiljemalt kuni 1. septembrini on katkestamatult töötanud ühe aasta, ei ole annud eelmises paragrahvis ettenähtud puhkeajaga, on ta kohustatud 1. oktoobrile järgneval palgamaksupäeval maksuma ametnikule saamata jäänud puhkeajale vastava palga lisana.

Puhkuse mitteväimaldamine tööandja poolt ja selle asendamine lisapalgaga võib toimuda ainult kontori töö normaalkäigu tõsise katkestamise vältimiseks ja mitte sagedamini kui kahel aastal järgimööda.

Puhkeajaga ei tohi lühendada aja arvel, mis ametnik töölt puudunud kas haiguse tõttu või sõjaväelistest kordusõppustest osavõtmiseks.

Puhkusele minekust teatab tööandja ametnikule vähemalt 2 nädalat ette.

§ 14. Käesoleva seaduse paragrahvide 5, 6, 7, 8, 9, 10 ja 11 eeskirjad ei ole kehtivad ametnikkude kohta, kes töötavad väljaspool kontorit töödel, mis oma iseloomult ei ole korrapärased, nii et neid ei saa paigutada teatud aja raamidesse.

III.

Töölud.

§ 15. Tööandja on kohustatud hoolitsema, et tema teenistuses olev alla 18-aastane ametnik ei oleks töötingimuste tõttu takistatud osa võtma vastava kooli või kutsekooli õppetööst.

§ 16. On keelatud pidada naisametnikke raseduse ajal töödel, mis võivad nende tervisele säärases seisundis kahjulikud olla.

Naisametnikud saavad arstitunnistuse esitamisel terve palga edasi ühes töölt vabastamisega 4 nädalat enne ja 6 nädalat peale sünnitamist. See õigus on ainult neil, kes on teeninud kontoris mitte vähem kui 6 kuud enne sünnitamispäeva.

§ 17. Kontoriruumid, kus ametnikud töötavad, peavad vastama tervishoiu-nõuetele õhuruumi, õhu puhtuse ja temperatuuri suhtes, peavad olema vajalikult valgustatud, avarad, puhtad ja vabad niiskusest ning varustatud vajalikkude kõrvalruumidega.

Loetletud tervishoiunõuetele vastavuse üle otsustab tööinspektor.

§ 18. Tööandja on kohustatud käitises tehtud ületundide ja makstud ületunnitasude kohta pidama kirjalikku arvestust, mida ta on kohustatud tööinspektori nõudmisel ette näitama.

IV.

Lõppeeskirjad.

§ 19. Järelevalvet selle seaduse täitmise üle teostavad tööinspektorid ja nende abid.

§ 20. Erikokkulepped tööandja ja ametniku vahel selle seaduse eeskirjade muutmiseks on keelatud.

§ 21. Sotsiaalministril on õigus anda määrusi ja juhtnõure selle seaduse elluviimiseks ja täiendavaid määrusi tööolude ja tervishoiu-eeskirjade kohta. Sotsiaalminister võib kõigilt kontoritelt nõuda andmeid ametnikkude ja nende tööolude kohta tema poolt ettekirjutatud vormi järgi.

Tallinna äriteenijate üldkoosolek

Tallinna Äriteenijate Ühingu korraline üldkoosolek peetakse kolmapäeval, 2. märtsil 1938. a., Kaubandus-Tööstuskoja saalis, Pikk tän. 20 kell 18.30.

Päevakord:

- 1) Üldkoosoleku rakendus.
- 2) Ülevaade ühingu ÄKL ja Eraettevõtete Ametnikkude koja tegevusest.
- 3) 1937. a. aruannete kinnitamine.
- 4) Sisseaste, liikmemaksu ja tasumiskorra kindlaks määramine.
- 5) 1938. a. eelarve kinnitamine.

- 6) Valimised põhikirja järele.
- 7) Asemikkude valimine Ä. K. L. asemikkude kogu üldkoosolekule.
- 8) Volituste andmine juhatusesele, ühingu eelseisva 10 a. juubeli eeltööde tegemiseks.
- 9) Läbirääkimised.
- 10) Protokollide kinnitajate valimine.

1. III 1938 asub T. Ä. Ü. Eraettevõtete Ametnikkude Koja ruumes, Kentmani tän. 5—7. Igal kesknädalal, kella 18-st kuni kella 24-ni on ruumid liikmeile avatud. Juhatusese bürootunnid on kella 18.30—20.30.

Koja büroo ja kõnetunnid

Koja büroo asub Kentmani t. 5, III korral ja on avatud äripäeval kella 9—16. Koja peasekretäri kõnetunnid ja juriidiline nõuanne igal äripäeval kella 13—15, koja

nõunik-sekretäri kõnetunnid on kella 11—15, koja juhatusese ja juhatusese esimehe kõnetunnid on reedeti kella 16.30—17.30.

Mis ülesanded on Eraettevõtete Ametnikkude Kojal täita kutseomavalitsusena

Villem Tehve

I.

Töötavate kihtide — töövõtjate — kutseorganisatsioonide loomine on tõusnud päevaküsimuseks. Kutseorganisatsioonid nähakse õigusega tegurit, võimu, mis tema ümber koondunud rüh-

V. TEHVE
E. A. Koja nõunik-sekretär.

male suudab pakkuda tuge majandusliku olukorra parandamisel ja kaitset tööandja tugevama võimupositsiooni vastu.

Majandusliku elu arengu tulemusena näeme vastamisi seisvat kaht tugevat kihitust: ühel pool kapitali omanikud — tööandjad, teiselt poolt tööjõu omanikud — töövõtjad. Nende kahe rühmituse huvid on mõneski suhtes teineteisele vastukäivad. Tööandja püüab saavutada võimalikult suurimat kasu, makstes töövõtjale selle töö eest madalat palka. Töövõtja huvides endastmõistetavalt on oma tööjõu eest saada võimalikult kõrget tasu.

Kogemused näitavad, et niihästi üks kui teine pool oma võimupositsioonide kaitsmisel mõjuvat tuge leiab kutseorganisatsioonide poolt. Võitluses töö ja kapitali vahel on kutseorganisatsioonid tõusnud

isegi majanduspoliitiliseks teguriks. Nende abil on kätte võidetud liitumisvabadus, sotsiaalkindlustus, tervishoidlikud töötingimused, töökaitse seadused jne.

Tänapäev ei ole kutseühing enam mingi salaselts, koondis, millest tohib rääkida ainult sosinal. Kutseühing niihästi füüsilisel kui vaimsel alal töötajaile on avaliku majandusliku kaitse ja võitluse organisatsioon, proovitud ja mõjuv vahend oma liikmete kutsehuvide kaitsmisel. Peagu kõik, mis viimaste aastakümnete jooksul on sündinud töötavate kihtide heaolu tõstmiseks, on sündinud kutseühingute kaudu ja nende mõjul.

Sellepärast ootab Eraettevõtete Ametnikkude Koda, et tema valijad, vaimsel alal töötajad ametnikud ja äriteenijad oma esinduse ümber tihedamini koonduvad. Inimväärne elutase, õpilase töötasu, korralik puhkeaeg — on päevakorral seisvad küsimused. Neid saab koda lahendada oma valijate otskohele toetusel, kui iga valija pisutki oma vabast ajast kutseühingule ohverdab ja tema töösse teadlikult suhtub.

II.

Möödunud aastal loodi eraasutistes teenivate vaimse töö tegijate kutseesindus — Eraettevõtete Ametnike Koda. Kutseesinduse eesmärgiks on kaitsta oma, umbes 15.000 valija kutsehuvisid ja tõusta keskeks, mille abil saab lahendada eraametnikkude ja äriteenijate mured ja soovid. Koja ülesandeks on leida lahendust küsimustele, mis puudutavad tema liikmete heaolu ja selle läbiviimiseks astuda samme valitsusasutiste ees. Erilist rõhku tuleb kojal panna seisukohtade avaldamisele kõigi seaduste puhul, mis taotleavad koja valijate kindlustamist vanuse-, haiguse-, töövõimetuse- ja töötaolu vastu. Koda korraldab oma valijaile juriidilist nõuannet, haridustööd, on abiks töö- ja praktiseerimisvõimaluste leidmisel, annab välja trükitooteid, tunnistusi ja m.

Koda töötab välja ja esitab vabariigi valitsusele seaduse-elnõusid, mis korraldavad kontori- ja äriteenijate töö- ja puhkeaega, palgaolusid ja töötingimusi.

Mis vahekorras on Eraettevõtete Ametnikkude Koda kutseühingutega ja milliseks see vahekord kujuneks tulevikus? Võtame vaatluse alla mõlema organisatsiooni vormi, õiguslikud ja struktuurilised küsimused.

Eraettevõtete Ametnikkude Koda on eraametnikkude kutseomavalitsus, mille ülesanded, õigused ja koostis on määratud vastava seadusega. Koda alla on kohustatud kuuluma kõik seaduses loendatud aladel töötavad erateenijad, vaatamata sellele, kas nad seda ise soovivad. Lisaks kojale omasele ametlikusele, evib ta veel õigusi oma valijate suhtes — määrata makse, nõuda seaduses ettenähtud andmeid jne.

Asjaolu, et kotta kuuluvuse ei määra mitte vaba tahe, vaid seaduslik kohustuslikkus, tundub üksikuile valijaile võõrastavana. Kuid sellega käib kaasas ka positiivseid tunnuseid — koda valijad seonduvad tihedamalt oma kutseesinduse ümber, oodates ja nõudes oma esinduselt vastutasuna ainelise kohustuse (kojamaks) eest tüsedat kutseühingute kaitset. Tõsi küll, riigivõim on koda varustanud teatavate õigustega, kojale tarviliku võimuga, kuid siin tuleb alla kriipsutada asjaolu, et seda võimuga varustatud mehhanismi käsutavad koda valijate poolt valitud organid jättes koda kontrollivale riigiasutisele — majandusministeeriumile — ainult järelevalve.

Kojal on alaline side valitsusasutistega, peamiselt majandus- ja sotsiaalministeeriumiga, mis asjaolu on kutseesindusele väga tähtis. Eraametnikkude laialdaste hulkade soovid viiakse koda poolt otsekohe keskasutistesse, kus neile käik antakse.

Side koda ja tema valijate vahel on ametlikku laadi, vormiline, seadusandlikul teel loodud vahekordade tulemus. Kuna koda valijad on laiali valgunud, üksikud kutsealad, palgaastmed, vahekorrad tööandjatega j. m. asjaolud teravalt erinevad, tuli sideme tihendamise ja laialdaste hulkade ühtekuuluvuse

tunde süvendamiseks koda tegevus jaotada sektsioonidesse. Sidemete loomine oleneb suurel määral koda organite juhtide ja ametnike tõhusast ja asjalikust tööst valijate kutseühingute kaitseks ning vahendite valikust oma sihtide taotlemisel.

Iseenesest on nii suurearvulise organisatsiooni juures raske määrata piiri, mil määral side koda ja tema valijate vahel on küllalt rahuldav. Et side võimalikult tihe saaks, on vajalik eraametnikkude organiseerimine kutseühingusse. Kuid valijad on juba organiseeritud kotta! Milleks peavad nad kuuluma veel kutseühingusse? Siin tuleb meele pidada seda, et koda ei asenda kutseühingut ega vastupidi. Mõlemad on tegevuses haaravad küll eraettevõtteis teenijate majanduslikke probleeme ja pävaküsimusi, kuid kumbki eriulatuses. Kutseühing ja koda abistavad ja täiendavad teineteist, mitte aga ei asenda. Kutseühing on organisatsioon, kuhu koda valija organiseerub oma vaba tahte kohaselt.

Meie kutseühingud on senini olnud kahjuks enamikus jõuetud ja endi olemasolu kindlustamiseks sunnitud olnud sageli kõrvale kalduma otsekohestest ülesannetest. Raskuspunkt selletõttu on langenud sissetulekute hankimiseks koosviibimiste, pidude, loteriide, ja meelelahutusõhtute teel, millel muidugi ka kokku kuuluvuse tunde kasvatamiseks ja üksteise tutvustamiseks on oma tähtsus. Kuid edaspidi tuleks peaarõhk asetada organiseerimisele, võimalikult suurte hulkade verbimisele ühingu liikmeiks, haridustööle, kutseteadlikkuse tõstmisele ja kohapealsete töötingimuste parandamisele koos koda jõududega.

Kutseühingud on liikmete arvult olnud väikesed. Selletõttu pole nad saavutanud kaugeltki seda mõjuvõimu, millist omavad samalaadsed kutseühingud Skandinaavia mais ja Lääne-Euroopas. Äriteenijate ühingud on tööandjate organisatsioonide kõrval jäetud mängima tuttava öövahi osa, mille seisukohtadest ja märgukirjadest võib üleoleva muigega mööda minna. Koostöös koda-ga tuleb asuda oma huvide aktiivsemale kaitsele. Avalikõigusliku asutisena omab Eraettevõtete Ametnikkude Koda tea-

tava võrdsuse Kaubandus-Tööstuskojaga, mis asjaolu lubab paremaid eeldusi eraametnikkude seisukohtade kaitsmisel ja läbiviimisel.

Tänuväärt tööd oma kutsealal töötavate organiseerimisel on teinud koja kolmanda sektsiooni valijad — äriteenijad, kes omavad Eestis rea kutseorganisatsioone, millest mõned õige märkimisväärt tegevust on näidanud. Need ühingud on liitunud omavahel Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liiduks (ÄKL). Äriteenijate kutseühingud on koja lühikese tegevuse vältel näidanud end tublide, agarate kaastöölisena; loodame, et pidev koostöö siin õige pea rõõmustavaid tulemusi annab.

Kontori- ja bürooametnikkude kutseühingute loetelu ei näita äriteenijate kõrval rahuldavat pilti. Esimesi pioneere kontoriametnikkude organiseerimise alal on Narva Eraettevõtete Ametnikkude ühing, mille aktiivsust tuleb alla kriipsutada. Kui eelpool mainitud lisada veel paar kitsaringilist vastutavate raamatupidajate ühingat ja klubi, siis on see ka kõik. Etteheited selles suhtes võib teha vaid ametnikele endile, kel ühelt poolt asja vastu on puudunud nähtavasti otsene huvi ja teiselt poolt teadlikkus ja usk säärase organisatsiooni võimetesse.

Suurel määral on see seoses nagu ütleb üks Schweitsi ühiskonnateadlane n.-n. „ametniku hingeelu, ametniku mentaliteedi küsimusega“, millist ei saa muuta täna-homme, vaid mida tuleb kujundada aegamööda selgitustöö ja kasvatamise teel.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja valijad on oma majanduslike huvide kaitsmisel kaugele maha jäänud teis-

test töövõtjate liikidest. Eraametnikel puuduvad pensionikassad, haigekassad, töö-, palka- ja puhkeajaga normeerivad seadused, töölepingu seadused jne.

Eesti rahvamajanduse kandvaks osaks on eraettevõtlikkus. Eraettevõtteis leiab tööd suur hulk vaimsel alal töötajaid, teostades juhtivaid ülesandeid. Riigivõim on rahvamajanduse huvides toetanud ja kaitsenud eraettevõtlikkust krediidi-, tolli-, maksunduspoliitiliselt. Mitmesuguste soodustuste osaliseks on saanud eraettevõtete töölised (Tööstusl. töölep., ületunnitöö normimine, tööaeg, haigekassad jne.), riigiteenijad (vanuse vastu kindlustus, puhkeajad, vanusetasud, perekonnaabirahad, palgalolud jne.) ja omavalitsuse teenijad. Eraametnikkude majandusliku olukorra parandamiseks pole senini välja antud ühtegi sotsiaalseloomuga seadust. Ka eraametnikkudel on õigus inimväärsele töötingimusele, õiglasele töötasule, korralikule puhkeajale, sotsiaalkindlustusele. 15.000 eraametnikku moodustavad meie rahvastikus võrdlemisi suurearvulise, väärtusliku kihituse, kelle majanduslikest hädadest tähelepannematult mööda minna ka riigipoliitiliselt poleks tark.

Eraametnikud! Kõigepealt peame katsuma ise end aidata. Meil on üks hea omadus — see on meie suur arv. Seda saame otstarbekalt ja tulemusrikkalt kasutada ainult siis, kui sellele lisandub veel teadlikkus ja organisatsioon. Kui meie need kaks tegurit rakendame kutseühingute ja koja koostöösse, siis võime loota oma olukorra paranemisele.

Vanaduse-, invaliidsuse- ja järelejäänute kindlustus ning eraasutuste ametnikkond

Aug. Gustavson,

Rahvusvahelise Töübüroo (Rahvasteliit) korrespondent Eestis.

I.

Vanaduse-, invaliidsuse- ja järelejäänute kindlustus moodustab osa n.-n. sotsiaalkindlustusest. Sotsiaalkindlustuse kui terviku peamine ülesanne on

vähevaraliste ühiskonna liigete ja nende perekondade kindlustamine töötasu kaotuse riski vastu.

Vastavalt riskidele jaguneb ka sotsiaalkindlustus liikidesse. Nii tuntakse:

- haiguste;
- tööõnnetuste ja kutsehaiguste;
- vanaduse;
- invaliidsuse;
- järeljäänute;
- emade (sünnituse) ja
- tööpuuduse kindlustust.

Eestis tunneme seni haiguste- ja tööõnnetuste vastu kindlustamist, mis on kehtimas meil üksikutel tööaladel juba ca 25 a.

Pragu on meil akuutselt päevakorral vanaduse-, invaliidsuse ja järeljäänute kindlustuse elluviimine. Sellest on eluliselt huvitatud nii füüsilise kui vaimse töö tegijad. Vastavate kavade kallal töötab pikemat aega Sotsiaalmi- nisteeriumi Sotsiaalkindlustuse Osa- kond ning selle töö tulemusena on ooda- ta uue seaduse ilmumist juba lähemal ajal.

Käesoleva artikli ülesanne on esiteks — anda lühikest ülevaadet vanaduse jne. kindlustusest üldse, ning teiseks — vaadelda kuidas on see teostatud era- asutuste ametnike, äriteenijate jne. suhtes teistes maades.

Kindlustuse ülesanded. Vanadus- kindlustuse ülesanne on võimal- dada elatumist neile töölistele nii vaim- se kui füüsilise töö alal (ja nende pe- rekondadele), kellel vanaduse tõttu on raske hankida ülalpidamist palgatööga.

Invaliidsuse kindlustuse ülesanne on võimaldada elatumist töö- listele (ja nende perekondadele), kes pole vanadusepensioni õiguslikus eas, kuid on kaotanud töövoime, s. t. kes on muutunud invaliidiks ja pole seepärast enam suutelised oma tööga teenima vajalist ülalpidamist (invaliidsusekind- lustamise ülesandesse ei kuulu tööõn- netuste tagajärjel invaliidiks muutu- nute eest hoolitsemine. See on tööõnne- tuste vastu kindlustamise ülesanne).

Järeljäänute kindlustuse ülesanne on võimaldada elatumist kind- lustatud isiku surma puhul majandus- likult temast sõltuvale perekonnale. Seepärast nimetatakse seda kindlustust ka leskede ja vaeslaste kindlustuseks.

Kõik mainitud kolm kindlustust on mitmes riigis viidud ellu ühise seadu- sega ja moodustavad ühise kindlustuse süsteemi. Mõnes riigis on need aga ka

ellu viidud järk-järgult — eriseadus- tega.

Kindlustuse jaotus. Vanaduse-, inva- liidsuse ja järeljäänute kindlustus ja- guneb kindlustuse sunduse seisukohalt kahte rühma:

- v a b a t a h t l i k (fakultatiivne)
- ja
- s u n d - (obligatoorne) k i n d - l u s t u s .

V a b a t a h t l i k u k s nimetatakse moodust, kus on küll loodud võimalus kindlustamiseks, kuid kodanikele on jäetud vabadus iseseisvalt otsustada — kas kindlustuda või keelduda sellest. S u n d k i n d l u s t a m i s e l aga vas- tav seadus otsekohe määrab, kes on ko- hustatud kindlustuma, õigemini — missugused ühiskonna rühmad alluvad sellele.

Vabatahtlik-kindlustuse moodusel on vanaduse-, jne. kindlustusel täiesti tähtsusetu osa. Jaapan on ainus riik, kus selline esineb. Moodne sotsiaalsea- duse andlus tunnustab vaid sundkind- lustust, sest vabatahtlik ei hõlma ku- nagi laiu kihte. Vabatahtlik kindlus- tus on mõeldav vaid sundkindlustuse täiendusena, näiteks, isikuile kes ei allu sundkindlustusele.

Edasi: vanaduskindlustus jaguneb kindlustuse tulude suhtes kahte rühma:

- k o n t r i b u t i i v n e ja
 - m i t t e - k o n t r i b u t i i v n e
- kindlustus. Teisiti — liikmemaksudega ja liikmemaksudeta kindlustus.

K o n t r a b u t i i v s e k s kindlustu- seks nimetatakse sellist moodust, kus osa kindlustuskulusid (või ka kõik ku- lud) tuleb väljaspoolt riigikassast, kas kindlustatu enda või tööandja või nen- de mõlema käest. M i t t e k o n t r i b u t i i v n e on aga selline vanadus- kindlustuse moodus, kus kõik kindlus- tuskulud kantakse ühiskonna poolt, s. t. need tulevad riigi- või omavalitsuse või mõlema kassast. Siin kindlustatu ise ei kanna otseselt mingit kulu, vaid teatud vanaduses hakkab saama seadusega ette kindlaks määratud riiklikku pen- sioni. Selline pensioni süsteem esineb Euroopa riikidest vaid Daamis.

Invaliidsuse- ja järeljäänute kind- lustus on üldiselt siiski kõikjal kontri- butiivne.

Kindlustuse ulatus. Kindlustuse ulatuselt võib vanadus- jne. kindlustuse süsteeme jaotada 3-me pearühma:

— rahva- ehk üldine kindlustus (national insurance),

— vähevaraliste ehk kehvade kihtide kindlustus (popular insurance) ja

— palgaliste kindlustus (insurance of employed persons).

Rahvakindlustuseks nimetatakse moodust, kus kõik riikondlased alluvad kindlustamisele, vaatamata nende elukutsele või majanduslikule olukorrale. Selline kindlustus esineb Rootsis, mõnes šveitsi kantonis ning nüüd ka Soomes (1937. a. seadus).

Vähevaraliste kindlustus on märksa kitsama ulatusega, tema hõlmab kõiki majanduslikult nõrku ühiskonna liikmeid, nii palgatöölisi, kodutöölisi, iseseisvaid käsitöölisi jne.

Palgaliste kindlustus hõlmab vaid laiemas või kitsamas ulatuses palgalisi, s. t. isikuad, kes töötavad palgalepingu alusel tööandjale.

Siit ei järgne muidugi, et näiteks, kõikides maades, kus on ellu viidud palgaliste kindlustus, see oleks võrdse ulatusega. Ka palgaliste kindlustused võivad oma vahel ulatuselt erineda: ühes riigis alluvad sellele kõik palgalised, teises jälle ainult osa palgalisi teatud üksikutel tööaladel jne.

Rahalised ressursid ja sammed. Kindlustuse teostamiseks tarvilised summad võivad tulla:

— tööandjalt ja

— ühiskonnalt (riik, omavalitsus).

Peaaegu kõikjal, kus vanaduse jne. kindlustus on viidud ellu, toimub kindlustamine kõigi kolme mainitu kulul (väljaarvatud mitte-kontributiivsed süsteemid). Selles üldises korras on vaid üksikud erandid. Palgata õpilaste ja vähepalgaliste eest harilikult tasub kindlustusmaksu täies ulatuses tööandja. Kindlustusmaksu suurus enamasti on sõltuv kindlustasu tulust (palgast).

Sammede (pension, abiraha) suurus harilikult oleneb kindlustatud isiku arvel kindlustuskassale sissemakstud summadest: kelle arvel on rohkem makstud, saab ka suuremat pensioni. Vähepalgalistele, kelle pension muidu oleks väga väike, makstakse harilikult riigikassast lisapensione. Võrdlemisi levinud on ka riigikassa juuremaks lasteabiraha näol pensionärile, kellel on alaealisi lapsi.

Õigus vanadus- ja invaliidsuspensionile ei alga kohe kindlustamise algpäevadest, vaid mõni aeg hiljem. Kõik kindlustusseadused määravad, kui kaua peab isik olema kindlustatud enne, kui ta evib õiguse sammegadele. Seda coteaega nimetatakse kvalifikatsiooniperioodiks.

(Järgneb.)

E. A. Koja ellukutsumine ja tegevuse areng

E. A. Koja Elluviimise Komitee tegevus koja loomisel.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja ellukutsumiseks, esimeste valimiste korraldamiseks, loodi Majandusministri määrusega 15. juulist 1936. a. vastav komitee.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja Elluviimise Komitee kōssseis kujundati järgmiseks:

Esimees: majandusministeeriumi peasekretär A. Kits; liikmed: A. Nur-

miste, A. Sarand, K. Tammer ja R. Palandi.

Komitee asjaajajaks — majandusministeeriumi sekretär K. Maranik.

Koja seadus oli varem vastava toimkonna poolt välja töötatud ja Riigivaknema poolt antud dekreedina 17. juunil 1936. a.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja Elluviimise Komitee astus kokku oma esimeseks koosolekuks 27. juulil 1936. a. töökorra kindlaksmääramiseks.

Komitee oma tegevuse kestel pidas 29 koosolekut, nendest viimase 15. veebruaril 1937. a. Komitee töötas välja ajutise kodukorra, viis läbi esimesed valimised ja korraldas kõik muud küsimused kuni koja esimese täiskogu koosolekuni 16. veebruaril 1937. a.

Valimisõiguslikke koja valijaid oli 9818 isikut. Valimistest võttis osa 4483 valimisõiguslikku isikut, neist I sektsioonis 883, II sektsioonis 2304 ja III sektsioonis 1296. Maksvusetuks tunnistati 2551 koja valimiste juhatuskirja § 63-le mittevastavat valimisümbrikku.

Elluviimise Komitee sai oma ülesande teostamiseks majandusministeeriumilt Kr. 13.000.—. Komitee kulude aruanne kinnitati Kr. 7391.28 suuruses ja ülejääk Kr. 5705.18 anti üle valitud koja juhatusle.

E. A. Koja koosseis.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja Täiskogu valimised toimusid Koja Elluviimise Komitee korraldusel 3. jaanuaril 1937. a. Kandidateerijaid oli I sektsioonis — 40 isikut, II sektsioonis 34 isikut ja III sektsioonis 30 isikut. Valimisõiguslikke Koja valijaid oli ligemale 10.000. Maksvaks tunnistati 4483 häält. Valimiste tulemuste kohaselt kujunes Koja koosseis alljärgnevaks:

I — ettevõtete juhtkonna sektsioon.

1. Vihvelin, August, 54-a., Eesti Panga Viljandi os.
2. Klaasen, Jakob, 50-a., a.-s. Vennad Tofer.
3. Juhanson, Peeter, 39-a., Eesti Maapank.
4. Parkas, Ludvig, 37-a. Eesti Pank, Tallinn.
5. Kiviste, Alfred, 47-a., o.-ü. Noor-Eesti Kirjastus, Tartu.
6. Lauristin, Fromhold, 37-a., a.-s. Krediid Pank.
7. Klassen, Theodor, 59-a., a.-s. Franz Krull.
8. Kanemägi, Teodor, 40-a., Tartu Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühesus, Tartu.
9. Jantra, Salme, 49-a., k.-m. J. Puhk & Pojad, Tallinn.
10. Oinas, Aleksander, 50-a., a.-s. Järvakandi Tehased, Tallinn.
11. Kindel, Eduard, 32-a., E. T. K., Tallinn.

12. Hornbruch, Martin, 60-a., Põhja Paberi ja Puupapi Vabrikute a.-ü., Tallinn.

Kandidaadid: Vollmann, Paul — Tallinn; Kore, Tiido — Tallinn; Teslon, Edgar — Tallinn; Luberg, Villem — Tallinn; Sarand, Alfred — Tallinn; Tõnts, Johan — Rakvere; Koppa, Elmar — Valga; Söderde, Gustav — Tallinn; Malm, Friedrich — Tartu; Kurvits, Jüri — Tartu; Hallap, Paul — Tartu; Luik, Hans — Tartu.

II — kontoriameetnikkude sektsioon.

1. Einer, Salme, 32-a., K. o.-ü. „Loodus“, Tartu.
2. Palm, Voldemar, 32-a., a.-s. Kauba Pank, Tartu.
3. Kangur, Toomas, 51-a., Narva Linaketramise Manufaktuuri Ühisus, Narva.
4. Melles Ants, 29-a., a.-s. Krediid Pank, Tallinn.
5. Künkmaa, Aleksander, 40-a., Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri o.-ü., Nõmme.
6. Kerem, Bruno, 27-a., Balti Puuvilla Ketramise-Kudumise Vabrikute a.-s., Tallinn.
7. Mertzlin, Kurt, 37-a., k.-m. Puhk & Pojad, Tallinn.
8. Grossthal, Villiam, 31-a., Kindlustus a.-s. „Oma“, Tartu.
9. Otti, Albert, 31-a., Ühisus „Lõuna-Eesti Eksporttapamajad“, Tartu.
10. Veiss, Hans, 33-a., Põhja Paberi ja Puupapi vabrikute Aktsia Ühisus, Tallinn.
11. Kroll, James, 30-a., a.-s. A. M. Luther, Tallinn.
12. Vidau, Valter, 38-a., „ARKO“ karusnahkade parkimise ja värvimise tööstus, Tallinn.

Kandidaadid: Bender, Alfred — Tallinn; Joason, Harald — Tallinn; Kask, Arnold — Nõmme; Põlluaas, Nikolai — Nõmme; Juur, Valter — Tartu; Allas, Eduard — Tallinn; Green, Johannes — Tallinn; Ambos, Robert — Nõmme; Vene, Rudolf — Tallinn; Abel, Felix — Tallinn; Soos, Johannes — Tallinn; Regi, Eugen — Tallinn.

III — äriteenijate sektsioon.

1. Tammer, Karl, 35-a., a.-s. Kreenbalt, Tallinn.
2. Kasak, Jaan, 31-a., F-ma M. Jänes, Tartu.
3. Esmann, Mihkel, 39-a., Viljandi Eesti Põllumeeste Kaubanduse Osakond, Viljandi.

4. Varju, Karl, 39-a., Tartu Eesti Majanduse Ühisus, Tartu.
5. Palandi, Rein, 34-a., F-ma Joh. Soonsein, Tallinn.
6. Pärn, Eduard, 35-a., E. T. K. Narva osakond, Narva.
7. Laksberg, Julius, 45-a., F-ma P. Mägi ja S. Skvortsov, Petseri.
8. Ustav, Jaan, 58-a., a.-s. Vennad Tofer, Tallinn.
9. Matti, Alfred, 37-a., a.-s. Kreenbalt, Tallinn.
10. Maurer, Paul, 39-a., Pärnu Majanduse Ühisuse Vändra osakond, Vändra.
11. Tönnison, Reinhold, 45-a., a.-s. „Globus“, Tallinn.
12. Vestung, Martin, 40-a., R. Blumberg, Viljandi.

Kandidaadid: Nagel, August — Tartus; Oolu, Roman — Kuresaare; Tiikma, Valdo — Tallinn; Põlendik, Friedrich — Tallinn; Vahtrik, Heinrich — Tallinn; Reiman, Johannes — Viljandi; Smith, Bernhard — Läänemaal; Baer, Nikolai — Nõmme; Härms, Nikolai — Tallinn; Jürmann, Hans — Tallini-Kopli; Berendsen, Hugo — Tallinna; Vormer, Udo.

Koja esimene täiskogu koosolek.

peeti 16. veebruaril 1937. a. Tallinnas. Koos koja täiskogu kõik 36 liiget. Koosoleku avab ja juhatab majandusministeeriumi peasekretär A. Kits, protokollib elluviimise komitee asjaajaja K. Maranik. Avamisele järgnevad tervitused Vabariigi Valitsuse ja majandusministri esindajailt ministri-abi N. Viitak'ilt, haridusministeeriumi esindaja nõunik J. Kiivet'ilt, Kauband-tööstuskoja esindaja J. Puhk'ilt, teiste kutsekodade esindajailt, ametnikkude ja äriteenijate kutseorganisatsioonide esindajailt. Telegrammidega tervitasid sotsiaalminister K. Kask ja terve rida asutusi, kutsekodasid ja isikuid.

Riigivanemale K. Päts'ile saadetakse koja täiskogu poolt tervitusteogramm.

Pärast väikest vaheaega asutakse koja esimehe valimisele. Kinnisel hääletusel valitakse koja esimeheks Aleks. Oinas 1. sektsioonist 28 häälega poolt. Revisjonikomisjoni esimeheks valitakse Albert Otti Tartust.

Enne täiskogu koosolekut toimusid sektsioonide koosolekud. Neil koosolekuil valiti 1. sektsiooni esimeheks L.

Parkas ja revisjonikomisjoni liikmeks Th. Kanemägi; 2. sektsiooni esimeheks — A. Künkmaa ja revisjonikomisjoni liikmeks H. Veiss; 3. sektsiooni esimeheks K. Tammer ja revisjonikomisjoni liikmeks M. Essmann.

Koja teine täiskogu koosolek

peeti 28. aprillil 1937. a. Tallinnas. Koosolekust võttis osa 33 koja liiget. Täiskogu koosolekut juhatasid esimees A. Oinas ja abiesimees K. Tammer. Protokollis peasekretär O. Hendrikson.

Tähtsamaks küsimuseks päevakorras oli 1937. a. tulude-kulude eelarve ja tegevuskava kinnitamine. Täiskogu võttis väikese muudatusega vastu juhatusel poolt esitatud 1937. a. tulude-kulude eelarve tasakaalus Kr. 21.155,18-ga. Kiidetakse heaks ja võetakse vastu ka juhatusel poolt esitatud 1937. a. tegevuskava.

1937. a. tegevuskava.

1. Seadusega on kojale pandud koja valijate kutsealaliste huvide kaitse. Selleks:
 - a. kogutakse andmeid koja valijate kutsealaste olukorra ja vajaduste selgitamiseks;
 - b. tegustatakse koja valijaskonna huvide kaitsjana era- ja ametasutustes;
 - c. töötatakse välja puhke- ja tööaja kaitse alal vastavad ettepanekud;
 - d. töötatakse välja ametnike ja äriteenijaid hõlmava töölepingute seaduse vastavaid ettepanekuid;
 - e. töötatakse välja haiguskindlustuse ala korraldamiseks ettepanekuid;
 - f. töötatakse välja ettepanekuid koja valijaskonna järeikasvu — õpilaste — olukorra kaitsmiseks ja normeerimiseks.

2. Tegevusalasse puutuvad kombed ja aumõisted.

Kogutakse ja fikseeritakse ametnikkude tegevusalasse puutuvaid kombeõiguslisi norme.

3. Arvamused seaduseelnõude kohta.

- a. teatatakse riigi, omavalitsus- ja teistele asutistele oma soove ja ettepanekuid;
- b. avaldatakse jooksvalt arvamusi koja valijatesse puutuvate seaduste ja määruste eelnõude kohta.

4. Esindus.

- a. koja esindajate kaudu võetakse osa asutiste ja ettevõtete tegevusest, mille koosseisus on ette nähtud vastav esindus;
- b. taotletakse Koja esindajate kutsumist sotsiaalseadusandlikkude komisjonide tegevusest osavõtmiseks.

5. Nõuanne.

Korraldatakse juriidilist nõuannet Koja valijailt suuliselt ja kirjalikult.

6. Töö ja praktiseerimise võimaluste leidmine.

a. koos töötades Kaubandus-tööstuskojaga asutatakse vahetalitus koja liikmetele töövõimaluste leidmiseks;

b. praktikantide ja õpilaste töövõimaluste leidmise vahetalitus.

7. Haridustöö.

a. korraldatakse kutsealasi loenguid ja kursusi otseselt ja vastavate organisatsioonide kaudu;

b. ametnikkude kutschariduse edendamiskuid.

8. Kontakt valijatega.

Peetakse tihedat sidet valijaskonnaga.

9. Arendatakse igasugust muud tegevust, mis vajalik koja eesmärkide saavutamiseks.

Koja kolmas täiskogu koosolek.

peeti Tallinnas, koja ruumes, 4. detsembril 1937.

Päevakorras:

- 1) koosoleku rakendus,
- 2) tegevuse ülevaade,
- 3) 1938. a. kojamaks, tegevuskava ja eelarve,
- 4) koosoleku protokoll allakirjutamine.

Koosolekut juhatas esimees A. Oinas.

Koosoleku abijuhatajaks valiti abiesimees K. Tammer, protokollijaks nõunik-sekretär V. Tehve.

Koja esimees A. Oinas andis ülevaate koja 1937. a. tegevusest. Juhatuses esimeseks ülesandeks oli luua koja tegevuseks kindel materjalne alus. Selleks suvel läbi viidud koja seaduse muutmise osutus väga vajalikuks, suurendades tunduvalt koja valijate arvu. Kojamaks on laekunud rahuldavalt, 37% enam kui eelarves ette nähtud. On antud käik juhatuses poolt koostatud kaubanduslike käitiste ja kontorite töökorralduse seaduse eelnõudele.

Koja juhatus tegi ülesandeks oma ametnikkudele töötada välja eraettevõtete ametnikkude vanuse- ja haigusekindlustuse seaduse eelnõud. Samas asjas käidi Sotsiaalministri juures ja esitati märgukiri. Ministeeriumi poolt soovitati ära oodata ministeeriumi vastavate seaduseelnõude otsustamist, mis peaks sündima lähemate kuude jooksul. Enne seda ministeerium ei annaks käiku esitatavatele eriseaduste eelnõudele. Ka ühistegevliste asutiste poolt esitatud vastavad

seaduseelnõud seisavad ministeeriumis käiku andmata.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja juhatus esitas ministeeriumile omad seisukohad vanuse- ja haiguse vastu kindlustamise seaduse eelnõude kohta. Koja poolt on uuesti üles tõstetud Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu maksmapaneku küsimus. Noorte haritud tööjõudude eksploateerimise vältimiseks on eeltöid tehtud Kutseoskuse seaduse eelnõu väljatöötamiseks.

Kojal õnnestus läbi viia õigust valida oma esindajat Riiginõukokku.

Koja juurde on loodud haridustöö toimikond, mille ülesandeks on korraldada koja valijate haridustööd Tallinnas ja provintsis.

Koja poolt on korraldatud Tallinnas ja teistes suuremates linnades oma valijaile juriidiline nõuandmine.

Koja poolt kutsuti ellu ka töövahenduse büroo.

Koda on muretsenud endale pitsati, mis kujutab kolme käe poolt kantavat vaagnat tuleleegiga.

Aruanne võetakse teatavaks.

Juhatuses esimees esitab lühidate selletustega juhatuses ettepanekud koja 1938. a. kojamaksu, tegevuskava ja tuludekulude eelarve.

1938. a. kojamaksu määraks jääb endiselt 1½ promilli koja valija aastapalga kogusummast tasumise tähtpäeva-ga 1. veebruar 1938. a. 1938. a. tuludekulude eelarve kinnitatakse tasakaalus Kr. 21.634-ga. Koja tegevus 1938. a. jääb üldjoontes samaks, mis 1937. a. tegevusaastal. Protokolli kinnitajateks valijateks valitakse koja liikmed K. Tammer, E. Kindel ja M. Es-mann.

Koja juhatus.

1. Esimees: Aleksander Oinas, I. sektsioon; 2. abiesimees Karl Tammer, III. sektsioon; 3. juhatuses liige: Ludvig Parkas, I. sektsioon; 4. juhatuses liige: Aleksander Künkmäa, II. sektsioon.

Koja revisjonikomisjon.

1. Albert Otti, esimees; 2. Teodor Kanemägi; 3. Mihkel Essmann; 4. Hans Veiss.

Sektsioonide bürood.

I. sektsioon.

1. Esimees: L. Parkas. 2. Liikmed: A. Kiviste ja P. Juhanson.

II. sektsioon.

1. Esimees: A. Künkmaa, 2. Liikmed: A. Melles ja B. Kerem.

III. sektsioon.

1. Esimees: K. Tammer, 2. Liikmed: R. Palandi ja M. Vestung.

Sektsioonide büroode sekretäriks on koja nõunik-sekretär V. Tehve.

Eraettevõtete ametnikkonna sotsiaal-kindlustus teoks saamas.

Vastavad seaduseelnõud koostamisel.

Üheks tähtsamaks ülesandeks, mis ette nähtud Koja tegevuskavas, on eraettevõtete ametnikkonna kindlustamine haigusjuhtude vastu, samuti vanuse ja töövõimetuse puhuks. Koja juhatuse poolt on tehtud vajalisi ettevalmistustööd neis küsimusis. On välja töötatud haigus- ja vanaduskindlustuse põhialused, on tutvutud vastavate olemasolevate organisatsioonidega jne.

Koja esimees ja juhatuse liikmed on käinud mitmel korral nimetatud küsimise selgitamiseks majandus- ja sotsiaalministri jutul, et saada ülevaadet valitsuse kavatsustest ja esitada Koja seisukohti.

Neil jutul käimistel selgus, et Vabariigi Valitsusel on kavatsus lähemal ajal laiendada haiguskindlustust kõigi tööliste kohta üldiste territoriaal-haigekassade kujul, millised kujuneksid tugevateks üksusteks. Kuna ametnike haigekassade ellukutsumiseks ei ole mingit väljavaadet, äriteenijate suhtes aga haiguskindlustuse makspanemine on edasilükkamatu vajadus, siis Koja juhatuse esitas sotsiaalministrile järgmised seisukohad:

1) Tuleb võimaldada kindlustatuile teatavatel tingimustel vaba arsti valikut.

2) Vaimsel alal töötavate vastava esinduse loomine kindlustuskassade juhtivate organite juure.

Vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamise seaduse eelnõu on praegu väljatöötamisel Sotsiaalministeeriumis. Nende seaduseelnõude ulatusest ja si-

sust ei ole kojal veel lähemaid andmeid. Koja juhatuse esitas Majandus- ja Sotsiaalministrile koja seisukoha, et vanuse ja invaliidsuse vastu kindlustamine peab hõlmama ka eraettevõtteis töötavaid ametnikke ja äriteenijaid, millega nimetatud ministrid olid nõus.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja töövahendus.

Et töötada ametnikel ja äriteenijail abiks olla uute töötamis- ja praktiseerimisvõimaluste leidmisel, on Eraettevõtete Ametnikkude Koja juurde asutatud tasuta Töövahenduse büroo, kuhu on ennast juba mõnisada isikut registreerinud.

Seni registreerunud isikuist on 41,9% kontori-bürooametnikke, 24,5% müüjaid-ärijuhte, 15,5% raamatupidajaid, 8,2% laovalitsejaid, 4,5% arveametnikke, 2,7% korrespondente ning 2,7% kassapidajaid, esindajaid, joonestajaid jne.

Koja algatusel suudeti takistada äriteenijate pühapäevatööd enne pühi.

Koja juhatusele sai teatavaks, et valitsusasutustes on kaalumisel seaduseelnõud, mis võimaldaksid pühapäevast kauplemist pühade eelsel ajal. Selle peale saatis koja juhatuse Sotsiaalministrile märgukirja, paludes vastavale ettepanekule mitte käiku anda, kuna äriteenijate tööpäev on käesoleval ajal küllalt pikk, vähemalt kella 6 õhtul ja võimaldab ainsa päevana nädalas ainult pühapäeval korraldada isiklikku elu. Selle päeva äravõtmine just enne pühi asetab äriteenijad raskesse seisukorda. Pühapäevast kauplemist pole nõudnud ega pooldanud seni ei riigiametnikud ega töölised. Vastavate organisatsioonide seisukohad olid kojal varemalt olemas. Märgukirja tulemuseks oli eelpoolmainitud seaduseelnõule käigu mitteandmine. Pühapäevane kauplemine jäi jõusse aga neis linnades, kus see varem oli korraldatud kohalikkude sundmäärustega.

Teedeministeerium ei poolda eraametnikkudel hinnaalandust raudteel puhkusele sõitmisel.

Eraettevõtete Ametnikkude Koda esitas Teedeministrile ja Tariifinõukogule märgukirja, milles toonitati, et üldise elukalliduse tõusuga ei ole vastavalt tõstetud eraametnikkude palku ega antud muid majanduslikke soodustusi. Kuna tööstustööliste puhkusele sõitmisel on antud 50% hinnaalandus raudteel, siis peaksid erateenistuses olevad ametnikud saama samasuguse soodustuse osaliseks. Raudteele ei tohiks selline soodustus olla majanduslikult kahjulik, kuna ta ergutab kodanikke raudteed kasutama. Hinnaalanduse moodust puhkusele sõitmisel kasutatakse välistmaalt tublisti, kuna see on raudteele värbimisvahendiks.

Teedeministeeriumi vastuses teatati, et koja soovi ei ole võimalik rahuldada, sest vastasel korral nõuavad hinnaalandust ka riigiametnikud.

Selgitustöö koja tegevusest.

Möödunud aastal novembrikuus viibis ringreisil koja nõunik-sekretär Villem Tehve, kes koja ülesandel pidas rea nõupidamisi ja selgitavaid kõnekoosolekuid Tartus, Viljandis, Valgas, Petseris ja Rakveres. Koja valijad jälgisid ettekandeid koja tegevusest suure huviga. Eriti huvitas koosolekust osavõtjaid haiguse, töövõimetususe ja vanuse vastu kindlustamine ja koja seisukohad ja ettepanekud vastavaile valitsusasutistele neis küsimusis.

Rakveres toimus kõnekoosolek koos Rakvere Erasteenijate Ühingu esimese üldkoosolekuga. Koosolekul valiti juhatus ja vajalikud toimekonnad.

Sotsiaaltoimkonna tegevus.

Päevakorda võetud korteriolude lahendamine.

Koja juhatus otsusel on loodud Koja juures sotsiaaltoimkond, millest võtavad osa kõigi kolme sektiooni büroode Tallinnas asuvad liikmed. Toimkonna juhataja on Koja esimese sektiooni liige Peeter Juhanson. Sotsiaaltoimkond on asunud lahendama ametnikkude korteriolude parandamise küsimust. On ära kuulatud sellekohased ettekanded asjatundjate poolt. Kavas on Rootsis eriti levinud ühiselamute ehitamist eeskujuks võttes arendada ka meie oludes võimalikku ühistegevust sellel alal. Tagajärgede saavutamiseks on vajalikuks tunnistatud omavalitsuse kui ka keskvalimise poolt teatava kaasabi muretsemine.

Vastavate kavade väljatöötamiseks tahetakse rakendada paremaid asjatundjaid sel alal Eestis.

E. A. Koja haridustöö.

Töötavad raamatupidamise ja keelte kursused.

Koja eelarves on ette nähtud summad valijate haridusliku tegevuse korraldamiseks.

Et valijate seisukohti haridustöö ulatuses teada saada, korraldas koja kutseühinguis ankeedi. Ankeedi tulemused näitasid, et valijail on suur tarve vaateakende dekoreerimise, raamatupidamise ja võõrkeelte kursuste järgi.

Koja juurde loodi selle järgi haridustöö toimikond, kuhu kuuluvad koja liikmed A. Melles esimehena, S. Jantra, E. Kindel, V. Vidau, B. Kerem, R. Palandi, K. Mertzlin, ja koja valijad H. Joasoon ja F. Abel. Toimikonna sekretäriks on koja nõunik-sekretär V. Tehve.

Toimikonna töö tulemusena on praegu käimas nii Tallinnas kui maakonna linnades mitmesugused kursused. Tallinnas toimuvad 2-semesterilised raamatupidamise kursused võrdlemisi täieliku kava kohaselt; lektoriiks krediit- ja kindlustusasutiste peainspektor A. Kukk. Loengud on kolm korda nädalas à 2 tundi õhtuti. Osavõtjaid 50. Tasu Kr. 5.— semestris.

Ingliskeele kursused, mille raskuspunkt lasub just majandusliku inglise keele õpetamisel, võtab osa kaheks rühmas kokku 50 koja valijat. Lektoriks inglase Ronald Seth. Loengud 2 korda nädalas. Tasu Kr. 3.— semestris. Saksa majanduskeele kursustest võtab osa 25 valijat. Lektor pr. E. Vihmann. Tasu Kr. 1.— semestris. Keeltekursused toimuvad Tallinna Rahvaulikooli juures.

Narva Äriteenijate Ühingu korraldas kaubandusliku õhtukursused. Lektoriks majandusteadlane Feofanof. Osavõtjaid üle 40 isiku. Koda saatis oma valijaile-kursantidele toetussumma, milline anti Narva Äriteenijate Ühingu käsutusse.

Petseris toimuvad raamatupidamise kursused. Koda määras Petseri Erasteenijate Ühingu, kes on kursuste korraldaja kohapeal, toetuse.

Narva Õraettevõtete Ametnike Ühingu korraldusel toimuvad raamatupidamise ning eesti ja saksa keele kursused. Koja juhatus määras neile kursustele toetuse.

Lähemal ajal algavad ka teistes linnades mitmesugused kursused koja valijaile kohapealsete kutseühingute korraldusel.

Välismaa ringvaade

Kutseühingud toetavad töötuid:

Üksikute riikide kutseühingute liitude poolt Rahvusvahelisele Tööstööbüroole saadetud andmeist selgub, kuivõrd raske oli teenistusvõimaluste leidmine töötutele ametnikkudele ja äriteenijatele. Kutseühingute vastavasuunaline tegevus teenistustingimuste loomiseks on annud siiski tulemusi. Eriti Saksa-maa, Inglismaa, Tšehhoslovakkia, Austria, Rootsi, Helveetsia ja Ungari era-

ametnikkude kutseühingute liidud on suurearvuliselt tööle rakendanud kaubandusliku ja tehnilise eriharidusega teenijaid. Need enamikus moodustavad teenijaskonna „ilma tuleviku väljavaheteta“.

Ametnikkude töötaolu vastu võitlemiseks Tšehhoslovakkia eraametnikkude kutseühingud, kuhu kuulub 65 000 liiget, tasusid töötutele haritlastele — ametnikkudele — toetusena 24 miljoni tšehhi krooni.

Skandinaavia äriteenijate kirjalik tööleping.

Skandinaavia äriteenijaile kirjaliku töölepingu sõlmimine otsustati Skandinaavia riikide vahelisel (Taani, Norra ja Rootsi) kaubareisijate ja äriesindajate kutseühingute liitude kongressil. Töötati välja vastav musterlepingu vorm.

Vanade ametnikkude ja äriteenijate probleem Saksas.

Saksamaal moodustab raske probleemi vanade ametnikkude ja äriteenijate tööprotsessi asetamine. Suure kriisiperioodi saabudes vallandati äridest eeskätt vananenud äriteenijad ja ametnikud. Nende töölemahutamiseks on Saksas praegu raskusi, kuna neid on tuhandeid. Noorte haritud tööjõudude juurdekasv on olnud tugev. Selletõttu on kasvanud konkurents vanade ja noorte vahel. Vanadele teenijaile on omavalitsuste, riiklikkude asutuste ja kutseorganisatsioonide teoetussummadega korraldatud hädaabitöid, ning otsitud müüd võimalusi teenistuse soetamiseks. Küsimusele pühendatakse Saksas palju tähelepanu. Rõhutatakse tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse vajalikkust vaimsel alal töötajaile.

Eraametnikkude võitlus elukalliduse tõusu vastu Inglismaal.

Briti eraettevõtteis töötavate ametnikkude liit „Civil Service“ saatis valitsusasutistele möödunud aasta novembrikuus märgukirja, milles viidatakse elatiskulude vähendamise tarvidusele. Märgukirjas nõutakse eraametnikkude palkade tõstmist ja normeerimist ning hindade reguleerimist. Suur-Britis on elatiskulud näidanud 1934. aastast alates suurt tõusu. Palku on tõstetud märgatavalt ainult riigi- ja omavalitsusametnikkudel ning era- ja riigiasutistele töölisel.

Tšiilis normeeritakse eraametnikkude palku.

Tšiili tööminister andis juunis 1937. a. dekreedid, mille ülesanne oli kiirus-

tada veebruaris. 1937. a. välja antud seaduse rakendamisel ettenähtud komisjoni kujundamist eraettevõtete ametnikkude majandusliku seisukorra uurimiseks ja parandamiseks.

Seaduse esimene artikkel püstitab põhimõtted eraettevõtteis teenivate ametnikkude ja äriteenijate suhtes, kes ei või saada tasu vähem seaduses ettenähtud minimaalpalgast. Sama seadus on teinud kohustuslikuks perekonnaabiraha süsteemi sisseseadmise, soodustuseks kõigile eraametnikele, kel ülal pidada on seaduslik abikaasa, ema, laps või adopteeritud laps.

Poolas nõutakse palkade kõrgendamist.

Poola mitmesuguste riigiasutuste ametnikkude keskorganisatsioonid, arvult 9, esitasid parlamendile erakorralisel istungil arutamiseks ja otsustamiseks kaks alljärgnevat seaduseelnõu:

1) Aasta sissetuleku erimaksu kaotamise seaduse eelnõu;

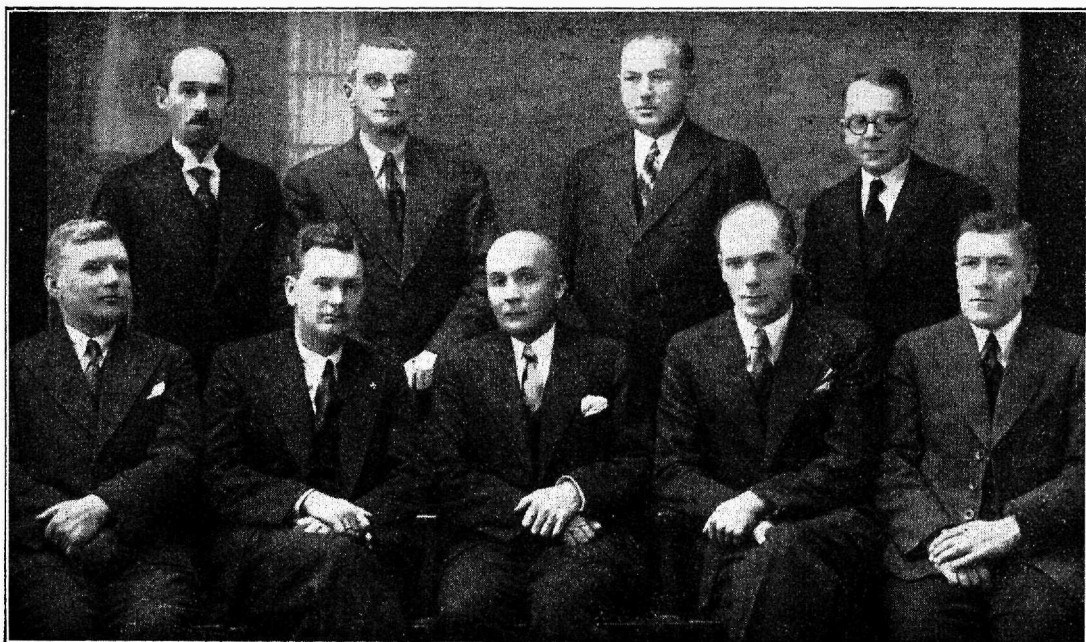
2) Vähemapalgalistele ametnikkudele elukalliduse lisa tasumise seaduse eelnõu.

Pangaametnikkude töötingimused Kreekas.

Kollektiivleping Kreekas pangaametnikkude töötingimuste normimiseks otsustati valitsusasutistele ja pangaametnikkude kutseesinduste osavõtul möödunud aasta juunis. Konventsioon määritleb reeglid, mis normivad tulevikus Kreeka pankade ja nende osakondade personaalide palku, ja reeglid, millised on aluseks oleva ja tulevase töö igasuguse individuaal-lepingu sõlmimisel. Kollektiivleping kirjutab ette mitmesuguse palgaga ametnikkudele kindlaksmääratud palkade astmed, arvestades sealjuures teenistuse kestvust. Samuti näeb leping ette palkade suurendamise ja perekonnaabirahad.

V. T.

Eraametnikkude kutseühingute tegevusest

Narva Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu juhatus.

Istuvad vasakult paremale: laekur A. Peltov, abiesimees E. Keskpäik, esimees Th. Kangur, sekretär Fr. Tamm, abisekretär R. Herman. Seisavad vas. paremale A. Tšistjakov, M. Hoffman, A. Lepik ja N. Kondratjev.

Narva Eraettevõtete Ametnikkude Ühing algas hoogsalt tööd.

Kohe peale esimesi koja valimisi jõuti Narva valijate ringkonnas arusaamisele, et koda võib ja saab edukalt tegutseda vaid siis, kui ta tugeneb hästi organiseeritud valijaskonnale. Kohapealse koja liikme hra Th. Kanguri algatusel kutsuti 15. jaanuaril 1937. aastal ühisele nõupidamisele Narva nelja suurima käitise ametnike esindajad. Mainitud nõupidamisel otsustati asutada kohapeal ametnikkude kutseühing, mille põhikirja välja-töötamisele asuti.

Peale põhikirja kinnitamist siseministeeriumis, kutsuti organiseerimistoimkonna poolt 10. augustil 1937. a. kokku esimene üldkoosolek. Esimesse juhatusse valiti Th. Kangur — esimees, E. Keskpäik — abiesimees, Fr. Tamm — sekretär, R. Herman — abisekretär, Al-der Pettai — laekur, V. Kontratjev — abilaekur ja ametita liikmeks A. Lepik, A. Tšistjakov ning M. Hoffman.

Juba sel esimesel koosolekul ilmned loodud ühingu liikmeskonna pooldav suhtumine koja töösse, kuna koosolekul võeti vastu koja juhatus töökust ja tegevust tunnustav resolutsioon, milles anti ühtlasi ka edasi Narva ametnike soov „Ametnikkude pensioni seaduse“ ja „Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse“ kiiremaks kehtima hakkamiseks.

Momendil on ühingul 203 liiget. Juhatus on viinud ellu koja ainelist toetust raamatupidamise ja keelte kursused. Kavatsusel on mitmesuguste toimkondade loomine (kultuurtoimkond, sporditoimk., meelelahutus.), millest loodetakse ühingu tegevuse elavamaks muutumist. Ühingu juhatuse lähemaks ülesandeks on andmete hankimine ühingu tegevuspiirkonda kuuluvate koja valijate teenistustingimuste üle, kutseoskusega seoses oleva haridusliku tasapinna tõstmine ja ühingu liikmeskonnast ühise terviku moodustamine.

F. T.

Tallinna Äriteenijate Ühingu tegevusest 1937. a.

Ühing arendab energilist tegevust.

T. Ä. Ü. möödunud tegevusaastal üheks tähtsamaks ülesandeks oli organiseerimistö jätkamine selles suunas, et kõik äriala teenivad kodanikke koondada oma kutseorganisatsiooni ümber.

Organiseerimistö tulemusena võeti ühingu möödunud aastal vastu 89 uut tegevliiget.

Äriteenijaskonnal on siimaani puudunud igasugune sotsiaalkindlustus, seda on päädnud asendada oma liikmeskonnale loodud ühingu abistamisfond, mille summadest 1937. a. jooksul on toetusena välja makstud:

a) 5 tegevliikme surma puhul à 100 kr., kokku 500 kr.; b) 4 tegevliikmele haiguse puhul toetust 180 kr.; c) 1 tegevliikme lapsele laste abistamisfondist 15 kr.; d) töötaoleku puhul nõudmisi abi järele ei olnud.

Ühingu puhkekodu Rannamõisas töötas täie koormatusega, võimaldades mõõduka tasu eest liikmeil suvepuhkust veeta looduslikult kaunil mereranniukl. Puhkekodus (tuba 2 voodi ja muu vajaliku mööbliga) ½ kuu kasutamise eest võeti 5 kr.

Sügisel korraldati Rannamõisas liikmete vahelised kergejõustiku võistlused, väärtusliikude auhindade peale. Võistlustel saavutati häid tulemusi ja püstitati mitu uut ühingu rekordi.

Kaitseliidu võimlas peetakse võimlemise õhtuid ühingu naisgrupile vilunud võimlemisõpetaja juhatusel.

Liikmeskonna üksteisele lähendamiseks on korraldatud igal neljapäeval ühingu ruumes klubiõhtuid.

Liikmeile meelelahutuseks ja ühingu tulu hankimiseks on korraldatud koosviibimise- ja peoõhtuid: „Sitsiball“, „Viinakuball“, lastejõulupuu ühes loterii-allegriiaga jne. mis kõik hästi korda on läinud ja ühingu tulu on andnud.

Ühingul oli kavatsusel läinud sügisel korraldada mitmesuguseid kutsealalisi loenguid ja kursusi, kuna aga samal ajal korraldati Eraettevõtete Ametnikkude ja Kaubandus-Tööstuskodade poolt äriteenijaskonnale kursusi, lükkas ühing omad kavatsused järgmiseks aastaks edasi.

Tagasi vaadates möödunud aasta tegevusele, peab konstateerima pidevat tõusu ühingu tegevuses ning sooja suhtumist liikmeskonna poolt kõigile ühingu üritustele.

Juhatus loodab, et see suhtumine üha süveneb, mis oleks töö edukuse pandiks tulevikus.

Narva Äriteenijate Ühingu pidas oma aastakoosolekut 6. veebruaril.

Koosolekul kinnitati 1937. a. aruanne, mille järgi tulude-kulude arve kr. 1844,28 ja arvete seis 31. dets. 1937. a. kr. 1538,46 tasakaalus ning 1937. a. ülejääk kr. 237,77. Samuti kinnitati 1938. a. eelarve kr. 750,— tasakaalus. Üldkoosolek avaldas senisele juhatusel ja naistoimkonnale energilise tegevuse eest tänu.

Ühingu juhatusse valiti Ed. Pärn, A. Sarap, A. Aleksejev, M. Maahein, K. Kivimäe, R. Vee ja R. Võrno. Revisjonikomisjoni valiti L. Libene, A. Bessaborkin, L. Uibo.

Naistoimkonda valiti L. Pärn, F. Limberg, L. Libene, L. Kärestik, L. Landsberg, H. Punder ja E. Oruste.

Äriteenijate kutseorganisatsioonide liitu valiti esindajaks Ed. Pärn, L. Uibo, R. Vee.

Kuressaare eraametnikud organiseerumas.

3. veebruaril s. a. peeti Kuressaares Tuletoojate saalis Kuressaare äriteenijate ja ametnikkude algatusel kutseühingu asutamise koosolek. Selgituskõnega ühingu vajadusest

ja eesmärkidest esines Saaremaa Rahva Ühispanga juhataja J. Kesküla. Koosolejad otsustasid ühingu ellukutsumise ühel hääl. Põhikirja väljatöötamiseks valiti 7-liikmeline toimikond, kuhu kuuluvad H. Maripuu, O. Lõuk, J. Sepp, V. Kuusk, A. Ottis, E. Link ja F. Kotiesen. Koosolekust võttis osa 24 isikut.

Koda omalt poolt teada saades ühingu asutamise kavatsustest, lubas toetada seda tema registreerimisel. Koja poolt saadeti välja normaalpõhikirj.

Narva Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu aastakoosolek.

Narva Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu aasta-peakoosolek leidis aset 14. veebruaril s. a. Kreenholmi ametnikkude klubi ruumes. Koosolekut juhatas E. Keskpaik, protokolliis Fr. Tamm. Lühikese ülevaate tegevusest ja kassaaruande esitas esimees T. Kangur. Põhikirja § 5 otsustati muuta nii, et ühingu liikmeteks võivad olla kõik ametnikud, vaatamata sellele, kas nad kuuluvad eraettevõtete ametnikkude koja alla või mitte.

Juhatusliikmete arvu tõsteti 9 pealt 10 peale. Juhatusse valiti hr. Kondratjev, Peltov, Luide — Kreenholmi käitisest, Kangur, Nöörmann ja Goeldner — Linavabrikust. Lepik ja Meier — Kalevi v-ist, Tamm „Vill'ast“ ja Keskpaik — Haigekassast. Revisjonikomisjoni valiti K. Isakov, Taimre ja Tarask.

Koosolekul esines kõnega Eraettevõtete Ametnikkude Koja esimees A. Oinas teemil: „Eraettevõtete ametnike päevaküsimusi“, ja Koja nõunik-sekretär V. Tehve teemil: „Eraametnikud ja kutseühing“.

Narva Äriteenijate Ühingu selgituskoosolek.

15. veebruaril s. a. Narva Äriteenijate Ühingu poolt korraldatud selgituskoosolekul Kaubandus-Tööstuskoja Narva esinduse ruumes, kõneles Eraettevõtete Ametnikkude Koja nõunik-sekretär V. Tehve, Koja tegevusest ja äriteenijate aktuaalseist päevaküsimusist.

Koosolekule oli ilmunud rohkem arvul äriteenijaid. Pärast huvitavat ja sisukat kõnet koosolekust osavõtjad ühel häälal asusid siooni:

seisukohale ja võtsid vastu järgmise resolutsiooni: „Narva Äriteenijate Ühingu poolt Narvas, Kaubandus-tööstuskoja ruumes, 15. veebruaril 1938. a. korraldatud selgituskoosolekust osavõtjad ära kuulates Eraettevõtete Ametnikkude Koja nõunik-sekretär V. Tehve ülevaate Koja senisest tegevusest, kiidab heaks Koja algatused äriteenijate töö- ja sotsiaalingimuste parandamiseks.“

Ühtlasi tunnistasid Narva äriteenijad hädavajalikuks tööpäeva normeerimise 8-tunniliseks seadusandlikul teel ja täieliku pühapäevarahu läbiviimise nii linna kui maa kaubandusliikmades käitistes.

Samuti tunnistatakse kiireks ja hädavajalikuks äriteenijate haiguse-, vanuse- ja invaliidsuse vastu kindlustamine seadusandlikul alusel.“

Peale kõnekoosolekut leidis aset Narva Äriteenijate Ühingu ruumes omavaheline koosviibimine.

A/s. Krediidit Panga arvete seis

31. jaanuaril 1938. a.

Peapank: Tallinnas, S. Karja tän. 20.

Osakonnad: Haapsalus, Hiiumäinas, Narvas, Petseris, Pärnus, Türi Viljandis ja Võrus.

AKTIVA		PASSIVA	
Kassa	Kr. 220.101,22	Põhikapital	Kr. 1.400.000.—
Hoiuvarved	" 391.913,13	Tagavarakapitalid	" 453.313,96
Väärtpaberid	" 3.108.401,64	Erikapitalid	" 7.102.082,89
Väärtused	" 76.080,56	Amortisatsioonikapital	" 570.097,70
Diskonteeritud vekslid	" 8.761.139,34	Hoiusummad	" 17.895.734,76
Tähtajalised laenud	" 29.216,50	Vekslite rediskont	" 1.937.800,042
Konto-korrent laenud	" 13.797.551,20	Võlad teistes krediitainstitutes	" 24.909,80
Korrespondendid	" 1.718.704,98	Korrespondendid	" 410.153,85
Garantii-deebitorid	" 697.711,22	Väljaantud garantiid	" 697.711,22
Mittesugused deebitorid	" 323.574,25	Mittesugused kreditorid	" 323.574,25
Vallasvara	" 128.732,14	Osakonnad	" 1.533.552,61
Kinnisvara	" 1.911.386,56	Tulud	" 182.577,96
Kulud	" 107.182,84	Muud passivad	" 923.159,89
Osakonnad	" 1.469.230,33		
Muud aktivad	" 713.543,40		
Kokku: Kr. 33.454.469,31		Kokku: Kr. 33.454.469,31	